

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอหน้าหว้า จังหวัดนครพนม” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล
2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม
3. บริบทเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอหน้าหว้า จังหวัดนครพนม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผล

ในปัจจุบันการดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแผนงานโครงการของหน่วยงานหรือองค์การใดก็ตาม มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เพื่อวัดถึงความสำเร็จของงานและความคุ้มค่าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานนั้น ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและการประเมินประสิทธิผล ดังนี้

ความหมายของประสิทธิผล

คำว่าประสิทธิผล (Effectiveness) ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ให้คำนิยามไว้มากมาย โดยผู้เขียนได้ศึกษาและรวบรวมได้ดังนี้

คำว่าประสิทธิผล (Effectiveness) กับประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นคำที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง ซึ่งในบางครั้งทำให้เกิดความสับสนและใช้ผิดความหมายได้ ในที่นี้จึงขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของทั้งสองเพื่อที่จะทำให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจได้อย่างถูกต้องดังนี้ (วรินทร์ วิทยาวรรณภูมิ, 2550, หน้า 5-6)

ประสิทธิผล หมายถึง การปฏิบัติการที่ทำให้เกิดปริมาณ และคุณภาพสูงสุด ทั้งนี้เพราะแต่ละกิจกรรมหรือกิจการ จะมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ซึ่งการปฏิบัติการ

ที่บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ คือ การปฏิบัติการณ์ที่มีประสิทธิผล

ประสิทธิภาพ นั้นจะต้องคำนึงถึงทรัพยากร ผู้ปฏิบัติงานจะประสบความสำเร็จได้จะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด บางครั้งการมุ่งประสิทธิผลมากอาจทำให้ใช้ทรัพยากรมากเกินไป ทำให้ขาดประสิทธิภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามหากมุ่งประสิทธิภาพเกินไป อาจทำให้ประสิทธิผลลดลงได้

Etzioni (1964, p. 8 อ้างถึงใน รจเรข ไตรนิชย์, 2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง ขนาดของความสามารถขององค์การในการที่จะสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

Reddin (1970, p. 277 อ้างถึงใน อุทัย ชันโอฟาร์, 2547, หน้า 15) ได้กล่าวถึงในด้านประสิทธิผลที่เกิดจากตัวบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารที่ผู้บริหารได้สร้างผลผลิตที่เป็นไปตามตำแหน่งของตน และตามมาตรฐานงานที่กำหนดไว้ในองค์การ

R.M. Steers (1977, pp. 1-5 อ้างถึงใน อุทัย ชันโอฟาร์, 2547, หน้า 14) อธิบายว่าประสิทธิผล หมายถึง คุณภาพในการทำงานของบุคลากร สำหรับนักเศรษฐศาสตร์ ประสิทธิผลขององค์การ หมายถึง กำไร หรือผลตอบแทนจากการลงทุน เป็นต้น และความสามารถขององค์การในการที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีค่าและหายากและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงานขององค์การ

Price (1984, p. 1 อ้างถึงใน รจเรข ไตรนิชย์, 2550, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลขององค์การว่า หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

พิทยา บวรวัฒนา (2541, หน้า 176) ได้ให้ความหมายประสิทธิผลว่า หมายถึง องค์การที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมาย (Goal) ที่ตั้งใจไว้

ความหมายของคำว่า “ประสิทธิผล” มีผู้นิยามความหมายไว้ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 มัชวาท สุวรรณเรือง (อ้างถึงใน อติศรา เกิดทอง, 2546) กล่าวถึงความหมายของประสิทธิผลว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบริหารอย่างคุ้มค่าสมาชิกเกิดความพึงพอใจในงานและองค์การโดยส่วนรวม สามารถปรับตัวและพัฒนาเพื่อดำรงอยู่ต่อไปได้

สำราญ พิมพ์บุตร (2549, หน้า 9) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากร การบริหารอย่างคุ้มค่า สมาชิกเกิดความพึงพอใจในงาน และองค์การโดยส่วนรวม สามารถปรับตัวรักษา สภาพและเติบโต จนสามารถทำหน้าที่และมีผลงานสำเร็จที่คาดหวังไว้

นิทัศน์ กับเป็ง (2551, หน้า 9) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การ หมายถึง ความสามารถบรรลุเป้าหมายที่เป็นได้มากที่สุด (Feasible Goals) ขององค์การ โดยที่ยังสามารถรักษาปัจจัยนำเข้าระบบการทำงานสมาชิกในองค์การและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องให้ยังคงสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การต่อไปได้

สมพงษ์ เกษมสิน (2552 อ้างถึงใน เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์, 2536, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ประสิทธิภาพ หมายถึง การพิจารณาผลของการทำงานที่สำเร็จลุล่วงดังกล่าว หรือคาดหวังไว้เป็นหลักและความสำเร็จของงานอย่างมีประสิทธิภาพ อาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่ประหยัดหรือไม่มีประสิทธิภาพได้ เพราะประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการทำงานที่ผลสูงสุด ส่วนประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการนำเอาผลงานที่สำเร็จดังกล่าวมาพิจารณา

พิทยา บวรวัฒนา (อ้างถึงใน พูนรัตน์ กัปตัน, 2552, หน้า 26) กล่าวว่า ประสิทธิภาพขององค์การเป็นเรื่องของการพิจารณาว่าองค์กรประสบความสำเร็จเพียงใดในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือองค์การต้องการให้เกิดขึ้น

จากความหมายและแนวคิดของประสิทธิภาพดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการให้ความหมายหลากหลาย ตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าประสิทธิภาพ หมายถึง การปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดผลทั้งปริมาณและคุณภาพสูงสุด บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการปรับตัวและพัฒนาเพื่อความอยู่รอดขององค์การ

การวัดประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพทั้งหมดขององค์การเป็นเรื่องที่วัดได้ยากมากทั้งนี้เนื่องเพราะขนาดใหญ่โตขององค์การความหลากหลายในด้านภารกิจ และการแยกย่อยออกเป็นส่วนประกอบต่าง ๆ ที่หลากหลายขององค์การ ขณะเดียวกันองค์การจะมีกิจกรรมที่หลากหลาย และดำเนินการเพื่อรองรับเป้าหมายหลาย ๆ ประการไปพร้อมกัน ทำให้เกิดผลต่าง ๆ มากขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นมีทั้งผลจงใจให้เกิดขึ้น และผลที่ไม่ได้ต้องการให้เกิดขึ้น ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการวัดประสิทธิผลไว้มากมาย ดังนี้

John Campbell (1977, pp. 36-41 อ้างถึงใน ทองใบ สุทธาวิ, 2542, หน้า 97-98) ได้เสนอการสร้าง “เกณฑ์การวัดประสิทธิผลขององค์การ” ไว้ดังนี้ 1) ประสิทธิผลโดยรวมขององค์การ 2) ผลิตภาพ 3) ประสิทธิภาพ 4) กำไร 5) คุณภาพ 6) อุบัติเหตุ 7) การเติบโต 8) อัตราการขาดงาน 9) อัตราการออกจากงาน 10) ความพึงพอใจในการทำงาน 11) การจูงใจในการทำงาน 12)ขวัญกำลังใจในการทำงาน 13) การควบคุมในองค์การ 14) ความขัดแย้ง/ความผูกพัน 15) ความยืดหยุ่นในการทำงาน/การปรับตัว 16) การวางแผนและการกำหนดเป้าหมาย 17) ความเห็นพ้องต้องกันในเป้าหมาย 18) เป้าหมายขององค์การในระดับนานาชาติ 19) ความสอดคล้องกันระหว่างบทบาทและบรรทัดฐานขององค์การ 20) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ในการบริการ 21) ทักษะด้านการทำงานของฝ่ายบริหาร 22) การจัดการสารสนเทศ และการสื่อสาร 23) ความพร้อม 24) การใช้สภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ 25) การประเมินองค์การจากภายนอก 26) เสถียรภาพขององค์การ 27) ค่านิยมของทรัพยากรมนุษย์ 28) การมีส่วนร่วม และการใช้อิทธิพลร่วมกัน 29) การเน้นหนักทางด้านการฝึกอบรม และการพัฒนา 30) การเน้นหนักขององค์การไปสู่ความสำเร็จ อย่างไรก็ตามเกณฑ์การวัดประสิทธิผลขององค์การที่แคมป์เบลได้นำเสนอไว้ข้างต้น แม้ว่าจะมีผลประโยชน์ในการนำไปประเมินเพื่อชีวิตประสิทธิผลขององค์การ แต่เกณฑ์หลายข้อมีความขัดแย้งกันอยู่ หากจะนำไปใช้ให้ได้ผลจำเป็นต้องทบทวน และเลือกเกณฑ์การประเมินที่มีความสอดคล้องกับองค์การมากที่สุด

Gibson (1982 อ้างถึงใน อติศรา เกิดทอง, 2546, หน้า 25-26) ได้นำความหมายของประสิทธิผลขององค์การที่ Chris Argyris ได้ให้ไว้ว่าเป็นสภาวะ ซึ่ง “องค์การตามระยะเวลาที่ผ่านไปเพิ่มผลผลิตขึ้น (Outputs) ในขณะที่ตัวป้อน (Inputs) คงที่หรือลดน้อยลง หรือมีผลผลิตที่คงที่ในขณะที่ตัวป้อนลดลง” มาผสมผสานกับมิติเวลา ทำให้การวิเคราะห์องค์การจะต้องวิเคราะห์กระบวนการหรือวงจรของการนำทรัพยากร ซึ่งเป็นปัจจัยหรือตัวป้อนมาจัดการให้ออกมาเป็นผลกลับสู่สภาพแวดล้อมผ่านระยะเวลา โดยมีเครื่องบ่งชี้ซึ่งสามารถจำแนกตามระยะเวลาได้ ดังนี้

1. เครื่องบ่งชี้ระยะสั้น (Short-Run) ซึ่งวัดได้จากการผลิต ประสิทธิภาพ และความพอใจ

2. เครื่องบ่งชี้ระยะกลาง (Intermediate) ซึ่งวัดได้จากความสามารถในการปรับตัวและการพัฒนา

3. เครื่องบ่งชี้ระยะยาว (Long-Run) ซึ่งก็คือความอยู่รอดขององค์การ ภาธรณี กীরติบุตร (2529, หน้า 184-88 อ้างถึงใน พจนานุกรม, 2547, หน้า 26-27) ได้ศึกษาแนวความคิดและการวิเคราะห์วิจัยของนักคิดและนักทฤษฎี ตลอดจนการสร้างแบบจำลองในเรื่องการประเมินประสิทธิผลขององค์การ ซึ่งอาจแยกเป็นแนวทางในการวัดประสิทธิผลได้ 3 แนวทาง ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิผลขององค์การในแง่เป้าหมาย (The goal approach) เป็นการใช้วิธีวัดที่ตั้งอยู่บนวิธีการและเป้าหมายขององค์การ โดยพบว่าความสามารถในการผลิต (Productivity) ความยืดหยุ่นคล่องตัว (Flexibility) และปราศจากซึ่งความกดดัน (Strain) และข้อขัดแย้ง (Conflict) มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิดกับเป้าหมายขององค์การ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการใช้ความสามารถในการผลิตเป็นเครื่องบ่งชี้ความมีประสิทธิภาพที่สำคัญนั้น ในกรณีที่ยังคงการนั้นเป็นองค์การที่ทำหน้าที่หรือมีเป้าหมายในการให้บริการ และองค์การที่มีหน้าที่ในการผลิตเองหลายองค์การที่อาจไม่สามารถวัดประสิทธิผลขององค์การได้จากความสามารถในการผลิตอย่างเต็มที่

2. การประเมินประสิทธิผลขององค์การในแง่ของระบบทรัพยากร (The system resource approach) เป็นการพยายามหลีกเลี่ยงจุดอ่อน และข้อบกพร่องบางประการของการประเมินประสิทธิผลในแง่ของเป้าหมาย โดยไม่พิจารณาถึงเป้าหมายขององค์การเสียเลย เพราะเห็นว่าเป็นไปได้ยากที่จะใช้ในการบรรลุเป้าหมายเป็นเครื่องวัดประสิทธิผลขององค์การ จึงมีการใช้แบบจำลองของระบบทรัพยากรแทนแบบจำลองนี้ ตั้งอยู่บนแนวความคิดว่า องค์การเป็นระบบเปิด ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในการแลกเปลี่ยน (Exchange) และการแข่งขัน (Competition) ดังนั้น ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถขององค์การในการแสวงหาผลประโยชน์จากสภาพแวดล้อม เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร ซึ่งหายากและมีคุณค่า องค์การจะมีประสิทธิผลสูงสุดก็เมื่อองค์การสามารถแสวงหาประโยชน์สูงสุดได้จากตำแหน่งที่ทำการต่อรอง และใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดในการได้มาซึ่งทรัพยากร

3. การประเมินประสิทธิผลโดยใช้หลายเกณฑ์ (The multiple criteria of effectiveness) วิธีการนี้ความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทั้งในแง่ของนักวิชาการ และเมื่อนำมาใช้ในการวัดประสิทธิผลขององค์การ ในทางปฏิบัติใช้ประเมินหน่วยงานต่าง ๆ ได้ดี กล่าวคือ

3.1 ความสามารถในการผลิตและประสิทธิภาพโดยวัดจากผลผลิต

3.2 ลักษณะขององค์การ เช่น บรรยากาศขององค์การ รูปแบบ
การอำนาจการ และสมรรถนะขององค์การในการปฏิบัติงาน

3.3 พฤติกรรมในการผลิต เช่น การร่วมมือร่วมใจการพัฒนา
การปฏิบัติงานที่เชื่อถือได้

เทพศักดิ์ บุญยรัตนพันธุ์ (2536, หน้า 22 อ้างถึงใน สุภัญญา โอภาสกุล,
2544, หน้า 20) อธิบายการวัดประสิทธิผลไว้ว่า ความมีประสิทธิภาพสามารถวัดได้ 2 แนวทาง
คือ

1. การวัดประสิทธิผลจากกรอบของหน่วยงาน โดยเปรียบเทียบระหว่าง
ผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนงานเท่านั้น ไม่ได้ก้าวล่วงไปพิจารณาถึง
การสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ

2. การวัดประสิทธิผลในด้านของการตอบสนองต่อความต้องการของ
ผู้รับบริการ โดยพิจารณาทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ ความรวดเร็ว ตลอดจนการมีมนุษย
สัมพันธ์ที่ดีของ ผู้ที่ทำหน้าที่ให้บริการ

พิทยา บวรวัฒนา (2546, หน้า 184-197) ได้นำเสนอวิธีวัดประสิทธิผล
ขององค์การ 4 วิธี คือ

1. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากความสามารถขององค์การในการ
บรรลุเป้าหมาย วัดได้จากความสามารถขององค์การในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

2. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การโดยใช้ความคิดระบบให้วัดประสิทธิผล
ขององค์การโดยคำนึงถึง

2.1 ความสามารถขององค์การในการหาปัจจัยนำเข้า

2.2 ความสามารถขององค์การ ในการแปรสภาพปัจจัยนำเข้าให้
กลายเป็นปัจจัยนำออก

2.3 ความสามารถขององค์การในการอยู่รอดท่ามกลางสภาพแวดล้อม
ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.4 ความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างส่วนต่าง ๆ ขององค์การ ถ้าส่วน
หนึ่งส่วนใดทำงานได้ไม่ดีแล้วจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ได้

3. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การ โดยดูจากความสามารถขององค์การ

ในการชนะใจผู้มีอิทธิพล ได้แก่ องค์การที่มาสายตาแหลมคมสามารถมองว่าบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ใดในสภาพแวดล้อม ที่มีความสำคัญต่อองค์การและยังต้องเป็นองค์การที่สามารถชนะใจบุคคลและกลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายนั้นไม่ให้นำขัดขวางการทำงานขององค์การ

4. วิธีวัดประสิทธิผลขององค์การจากค่านิยมที่แตกต่างกันของสมาชิก องค์การนักวิชาการเชื่อว่าประสิทธิผลขององค์การเป็นเรื่องนานาจิตตังเกณฑ์วัดประสิทธิผลขององค์การจึงขึ้นอยู่กับว่าใครมีตำแหน่งอะไร มีผลประโยชน์อะไร ดังนั้นการวัดประสิทธิผลขององค์การ จึงต้องพิจารณาค่านิยมต่าง ๆ ของผู้ประเมินองค์การซึ่งจะเป็นผู้เลือกที่จะใช้มาตรวัดประสิทธิผลองค์กรแบบไหน

กล่าวโดยสรุป การวัดประสิทธิผลขององค์กร สามารถวัดได้จากการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ขององค์กร โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ของการบรรลุวัตถุประสงค์และการประเมินผลโดยประชาชนซึ่งประเมินจากความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินการให้บริการสาธารณะ เป้าหมายของการให้บริการ คือ การสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม

ความหมายของสวัสดิการสังคม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของงานสวัสดิการสังคมไว้มากมาย การทำความเข้าใจความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” (Social Welfare) เป็นปัญหาความสับสนและยากที่จะกำหนดความหมายให้ตรงกัน แม้จะมีการสื่อความหมายโดยรวม ๆ ของคำว่าสวัสดิการสังคมแต่หากจะให้กำหนดความหมายออกมอย่างชัดเจน ยังเป็นการยากในการปฏิบัติในหมู่นักวิชาการทั้งของไทยและต่างประเทศ ก็นิยามและจำแนกไว้อย่างแตกต่างกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548, หน้า 4-7)

ได้ให้ความหมายการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 กำหนดโดยรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงของสังคมไทย ขึ้นอยู่กับการให้ความหมายโดยใช้ฐานคิดในลักษณะใดลักษณะหนึ่งในสังคมนั้น ๆ โดยทั่วไป ที่ปรากฏมี ดังนี้

1. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area-based)

การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐาน โดยทั่วไปเป็นการจัดตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการลักษณะนี้ หน่วยงานในพื้นที่จะต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจหน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคมเพื่อให้เกิดความครอบคลุมทั่วถึงเป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ดีด้านคุณภาพบริการ รูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่เป็นฐาน จึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดงหลักฐานสิทธิตามภูมิลาเนาของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลักปัจจุบันรูปแบบนี้ จึงควรพัฒนาโดยใช้มิติอื่น ๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area-based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ (Functional-based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ (Participation-based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการทั้งแนวดิ่ง (การสั่งการจากบนลงล่าง) และแนวราบรวมกันสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

2. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods)

รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการให้บริการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชนและชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดบริการ โดยตรงกับกลุ่มเป้าหมายขณะที่การให้บริการโดยทางอ้อมระดับมหภาค เช่น การบริหารงานองค์กร และการวิจัยก็เป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น แต่โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการจะเน้นที่การให้บริการเฉพาะรายมาก จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดสวัสดิการในวิธีการอื่น ๆ ถูกให้ความสำคัญน้อยกว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้ จึงต้องให้ทั้งระดับจุลภาคร่วมกับระดับมหภาค

ปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม ต้องมีการพัฒนาหลาย ๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์เน้นการบูรณาการร่วมกันโดยเฉพาะการกระทำทางสังคม (Social action) เช่น การรณรงค์ การผลักดัน การต่อรองกับกลไกต่าง ๆ ทางสังคม เพื่อให้เกิดรูปแบบสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น

3. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social movement)

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่าต้องเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้รู้จักการป้องกัน คุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมืองและสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทาง

สังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคมความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกัน ด้านสวัสดิการสังคม เช่น การให้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชนเคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้เชื่อว่าจำเป็นต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม

4. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional-based)

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบันเป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่ารัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัดผ่านกลไกนโยบายสังคมทางกฎหมาย เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของคนทุกคนในสังคมได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional-based) บริการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากภาคส่วนของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพ ความเข้มแข็งเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มลี้จจะอะอมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ชุมชน บริการลักษณะนี้มีความเชื่อที่ว่ารัฐควรลดบทบาทการแทรกแซงการจัดสวัสดิการลง แต่ปล่อยให้กลไกของชุมชนประชาชนทำหน้าที่จัดสวัสดิการแทนรัฐ

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548) ได้ให้ความหมายว่าสวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน ให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมีนันทนาการและบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมทุกระดับ

ชูพินิจ เกษมมณี (อ้างถึงใน วิธนา สุวรรณชัยรบ, 2558, หน้า 18) ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคม หมายถึง สังคมที่ยอมรับความผิดชอบทางกฎหมาย เพื่อประกันว่าพลเมืองทั้งปวงจะมีรายได้ โภชนาการ การดูแลสุขภาพ ที่อยู่อาศัย และการดูแลพื้นฐาน

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (อ้างถึงใน วิธนา สุวรรณชัยรบ, 2558, หน้า 18) ได้ให้ความหมายสวัสดิการสังคม หมายถึง การบริการสังคม เช่น การศึกษา การสาธารณสุข ที่อยู่อาศัยการคุ้มครองสิทธิ และการดูแลความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน สวัสดิการด้านที่กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

วันทนีย์ วาลิกะลิน (2550, หน้า 52) ให้นิยามคำว่า สวัสดิการสังคมว่าเป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่พื้นฐานที่มั่นคง โดยครอบคลุมการบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนาสังคมและการเสริมสร้างให้บุคคลสามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนการพยายามขจัดสภาวะที่พึ่งตนเองไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป

Ernest Dale (1965, อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 17) ให้นิยามคำว่าสวัสดิการสังคมว่าเป็นความพยายามส่งเสริมให้ประชาชน มีมาตรฐานความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานที่มั่นคง โดยครอบคลุมการบริการกับบุคคลและชุมชนในลักษณะการพัฒนาสังคมและการเสริมสร้างให้บุคคลสามารถเผชิญกับสภาพปัญหาทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพยายามขจัดสภาวะที่พึ่งตนเองไม่ได้ของประชาชนให้หมดไป

National association of Social workers (1971, อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 17) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคมหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาสังคมหรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลกลุ่ม และชุมชน

Friedlander and Apte (1980, อ้างถึงใน วิธนา สุวรรณชัยรบ, 2558, หน้า 19) อธิบายว่าสวัสดิการสังคมเป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์และการบริการ ซึ่งจะทำการดำเนินการการจัดบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่า สวัสดิการสังคมเป็นบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและไม่ถาวรมีการเปลี่ยนแปลง จากสภาวะที่เคยยากลำบากไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่าดีกว่า รวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด นโยบายสังคมมีส่วนของนโยบายสวัสดิการสังคมเป็นส่วนประกอบ ซึ่งนโยบายสังคมจะครอบคลุมคนทั้งสังคม แต่นโยบายสวัสดิการสังคมจะเน้นที่กลุ่มคนที่เป็นคนอ่อนแอหรือเสียเปรียบในสังคม

อันเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของนักสังคมสงเคราะห์และนักสวัสดิการสังคม นโยบายสวัสดิการสังคมเป็นวิธีการหนึ่งของงานสังคมสงเคราะห์

Friendlander and Apte (1980, อ้างถึงใน วิธนา สุวรรณชัยรบ, 2558, หน้า 19) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคม เป็นระเบียบนโยบาย ผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งจะทำให้การดำเนินการจัดบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เป็นที่ยอมรับกันว่าสวัสดิการสังคมเป็นบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและถาวรเปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่เคยยากลำบาก ไปสู่สิ่งที่คาดหวังว่าดีกว่ำรวมไปถึงความอุดมสมบูรณ์ในที่สุด

Day and others (2000, อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 18) ได้ให้ความหมายว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบบริการทางสังคมที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้รับบริการทางสังคมซึ่งถือว่าเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่บุคคลทุกคนพึงได้รับ สวัสดิการสังคม (Social Welfare) เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ช่วยเสริมสร้าง

ทัศนีย์ ลักษณะวิชช (2545, หน้า 13-16) ได้กล่าวถึงการจัดสวัสดิการสังคมไว้ในหนังสือ The field of international social welfare ว่าบริการสังคมใหญ่ ๆ (“Big Five” Social services) ที่สถาบันรัฐสวัสดิการนิยมจัดให้มีขึ้น ได้แก่

1. โครงการประกันรายได้ เช่น การประกันสังคม (Social insurance) และการประชาสงเคราะห์ หรือการช่วยเหลือทางสังคม (Social assistance)
2. บริการสุขภาพ (Health Services)
3. โครงการทางการศึกษา (Educational programs)
4. ที่อยู่อาศัย (Housing)
5. บริการสังคมสงเคราะห์ หรือบริการสังคมปัจเจกบุคคล (Social work Services or Personal social services) และได้กล่าวต่อไปอีกว่า บริการแก้ไขผู้กระทำความผิด (Correctional services) โครงการโภชนาการ (Nutriton programs) การวางแผนครอบครัว (Families planning) และบริการสังคมอื่น ๆ มักจะถูกละเลยและไม่เขียนไว้ในนโยบายสังคมในการจัดบริการสังคมนี้ รัฐจะดำเนินการภายใต้ระบบภาษี (The tax system) หรือโดยการให้เงินอุดหนุน (Subsidies) หรือการสร้างแรงจูงใจ (Incentives) และยังได้ให้ความหมายคำว่า สวัสดิการสังคมหมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐานโดยบริการ

ดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัยการมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม นันทนาการและบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมในทุกระดับ

ระบบสวัสดิการสังคมสำหรับคนจน ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ในปัจจุบันยังไม่ทั่วถึงและยากแก่การที่คนจนจะเข้าถึง เมื่อพิจารณาถึงระบบสวัสดิการสังคมในการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ประชากรกลุ่มนี้ พบว่า กลุ่มประชากรกลุ่มนี้ยังไม่มีโอกาสเข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐได้จัดให้รวมทั้งยังไม่มีโอกาสที่จะเข้าถึงสวัสดิการที่จัดขึ้นภายในชุมชนของตนเองในหลายพื้นที่ ทั้งนี้เพราะแนวทางการให้บริการแก่ผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบปัญหาทางสังคมยังมีขอบเขตจำกัดในเชิงงบประมาณ พื้นที่ดำเนินการ ข้อจำกัดของบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการความสามารถในการเข้าถึงผู้ประสบปัญหาอย่างแท้จริง และกลไกเชิงกฎหมายและมาตรการบางด้านที่ยังคงเป็นข้อขัดข้องอยู่ (กิตติพัฒน์ นนทปีทมะดุล, 2550, หน้า 50)

อย่างไรก็ตาม นักวิชาการไทยหลายท่านเชื่อว่าการจัดสวัสดิการสังคมของไทยควรใช้รูปแบบทั้งโดยสถาบัน (Institutional-based) และรูปแบบลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional-Based) มาเป็นรูปแบบสวัสดิการผสม (Mixed model) ที่ใช้ทั้ง 2 ลักษณะเข้าด้วยกัน จึงจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยรวม ในที่นี้รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสม เป็นธรรม ทั่วถึง เท่าเทียม มีมาตรฐาน เป็นรูปแบบที่มีความหลากหลาย เป็นสวัสดิการแบบทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในสังคม

กลไกการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง กลไกที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมเกิดขึ้น ได้แก่ กลไกของนโยบาย กลไกการบริหารจัดการ และกลไกการดำเนินงาน ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการใช้กลไกการทำงานทั้ง 3 ส่วนไปพร้อม ๆ กัน

จุดแข็ง หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง หรือข้อดีที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จุดอ่อน หมายถึง ข้ออ่อนหรือข้อเสียที่ทำให้การจัดสวัสดิการสังคม
เกิดปัญหาอุปสรรคและไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

ทางเลือกของรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การที่ภาคส่วนต่าง ๆ
ของสังคมมีส่วนร่วมกำหนดร่วมจัดรูปแบบสวัสดิการสังคมที่มีมากกว่า 1 รูปแบบ ได้แก่
รูปแบบรัฐสวัสดิการ รูปแบบสวัสดิการสังคมพหุลักษณะ รูปแบบสวัสดิการสังคมประชา
นิยม รูปแบบสวัสดิการสังคมท้องถิ่น และรูปแบบสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น

รูปแบบสวัสดิการ หมายถึง รูปแบบสวัสดิการที่เกิดจากการจัดสวัสดิการ
มากกว่า 1 รูปแบบขึ้นไป ถือเป็นรูปแบบใหม่ที่เกิดจากการจัดระเบียบโลกใหม่
(New world order model) ของนักคิดสวัสดิการสังคมทั่วโลกที่เชื่อว่าหลังยุคโลกาภิวัตน์
ได้ส่งผลให้ระบบสวัสดิการสังคมในอดีตที่ผ่านมาต้องปรับตัวใหม่ เนื่องจากความ
หลากหลายของชนเผ่า เชื้อชาติ วัฒนธรรมมีมากขึ้น การจัดสวัสดิการในรูปแบบนี้จึงให้
ความสำคัญกับมนุษย์ทุกคน (Welfare for all) ภายใต้หลักการสิทธิ ความเท่าเทียม
ความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมและความต้องการของประชาชนในที่นี้หมายถึง 3 ส่วนหลัก
ได้แก่

1. สวัสดิการกระแสหลัก หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐ เป็นการจัดสวัสดิการ
ภาคบังคับของรัฐที่จัดให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงความครอบคลุมทั่วถึง เป็นธรรม
ครบถ้วน รูปแบบที่จัดให้ เช่น การจัดบริการในรูปแบบของสถาบันการจัดบริการ
โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสวัสดิการกระแสหลักนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดโดย
ผ่านกลไกระบบการเงินการคลัง ระบบภาษีของรัฐ และโครงสร้างการบริหารงาน
ขององค์กรเป็นหลัก เช่น รูปแบบสวัสดิการพื้นฐานภาคบังคับ รูปแบบสวัสดิการท้องถิ่น
 เป็นต้น

2. สวัสดิการกระแสรอง หมายถึง สวัสดิการทางเลือกที่เกิดขึ้นจาก
ศักยภาพ ความเข้มแข็งของภาคชุมชน ภาคประชาชน และภาคพื้นถิ่น สวัสดิการ
ในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นจากความสนใจความสมัครใจร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายเป็นรูปแบบ
ที่ไม่เป็นทางการ การจัดระบบสวัสดิการจึงขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกัน ประกอบด้วย

2.1 สวัสดิการพื้นถิ่น หมายถึง การสร้างหลักประกันผ่านช่องทาง
ของวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชนเป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากฐานคิดด้านประเพณี
ด้านวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านศาสนา ด้านจิตวิญญาณ ด้านอื่น ๆ
เช่น กองบุญข้าว กองทุนซากาตในศาสนาอิสลาม เป็นต้น

2.2 สวัสดิการชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ให้ความหมาย สวัสดิการชุมชน หมายถึง การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนออมวันละบาท กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

3. สวัสดิการท้องถิ่น หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐที่เกิดจากการกระจาย อำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการร่วมกันระหว่างรัฐบาลกลาง กับรัฐบาลท้องถิ่น โดยใช้แผนโครงการ กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองกับ ความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ทิศทางการจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การคาดการณ์ ถึงการปรับตัวของระบบการจัดสวัสดิการสังคมไทยในอนาคตที่น่าจะเกิดขึ้น หรือเป็นไปได้ ในระยะ 5-10 ปี ข้างหน้า ในที่นี้จะคาดการณ์เป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น (5 ปี) และระยะ ยาว (10 ปีขึ้นไป)

วันทนี วาลิกะลิน (2550, หน้า 60-61) ให้ความเห็นว่า สวัสดิการสังคมเป็น เรื่องของทุกคนในสังคม เพราะคำว่า สวัสดิการหรือสวัสดิภาพ มีความหมายในแง่ การกิน ดี อยู่ดี (Social Well-Being) ของทุกคนไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้น คนทุกคนเกิดมาในโลกนี้ ตามปฏิญญาสากลขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า คนทุกคน จะต้องได้รับการตอบสนองในความต้องการขั้นพื้นฐานอันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการต่าง ๆ ไว้ให้และความต้องการ ขั้นพื้นฐาน ก็เป็นสิ่งที่ทุกคนรู้ว่า หมายถึง อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ในปัจจุบั นขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชน โดยจัดให้ประชาชนได้มีงานทำ เพื่อมี เงินสำหรับซื้อเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค จัดให้มีสถานพยาบาลสำหรับประชาชน เมื่อเจ็บป่วย ไม่ว่าประชาชนคนนั้นจะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่หรือในชนบทที่ห่างไกล

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (แผนพัฒนางานสวัสดิการ สังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2540-2544) ให้ความหมายของ สวัสดิการสังคม ว่าหมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทาง สังคมและพัฒนาสังคมรวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อประชาชนสามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความ ต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การประกันรายได้ สวัสดิการแรงงาน
นันทนาการ และบริการทางสังคมทั่วไป

โดยสรุปความหมายของ สวัสดิการสังคม หมายถึง ระเบียบ นโยบาย
ผลประโยชน์ การบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เพื่อมุ่งป้องกัน แก้ไขปัญหา
การพัฒนา และการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล เพื่อตอบสนองความจำเป็น
ขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมและ
เป็นธรรม ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมนี้ถือว่าการบริการพื้นฐานที่มีความสำคัญ โดยมี
จุดศูนย์กลางของงานสวัสดิการสังคม คือ ประชาชนโดยมีจุดประสงค์เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี
และมีหลักประกัน ไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือหรือแก้ไข้ปัญหาแก่บุคคลที่ประสบความ
เดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงมาตรการป้องกันและส่งเสริมสวัสดิการสังคมให้ดีขึ้นด้วย

สวัสดิการสังคมจึงควรได้รับการพิจารณาในความหมายที่กว้างโดยสะท้อน
ให้เห็นความพยายามในการดูแลชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ผู้ที่สมควรได้รับ
สวัสดิการสังคม มิได้หมายถึงเฉพาะแต่คนยากจนเท่านั้น แต่จะหมายถึง คนที่ไม่ยากจน
แต่มีปัญหาความเดือดร้อนด้วย สวัสดิการสังคมต้องเป็นสิ่งที่ให้กับคนทุกคนที่สมควรได้รับ
การดำเนินงานสวัสดิการสังคมนั้น อาจดำเนินการโดยรัฐบาลและเอกชนโดยถือว่าลำพัง
รัฐบาลดำเนินการเองนั้นอาจมีข้อบกพร่องที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างทั่วถึง
เพียงพอ ภาคเอกชนอาจดำเนินการได้ดีกว่ารัฐบาลในบางด้านก็ได้การบริหารงาน
สวัสดิการสังคม (Social welfare/Social work administration) เป็นวิธีการที่องค์การสังคม
สงเคราะห์ทั้งของรัฐบาลและเอกชนใช้สำหรับจัดบริการสังคมสงเคราะห์ให้มีคุณภาพ
ปริมาณ และประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนในชุมชน
ได้ทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ การบริการงานสวัสดิการสังคมรวมถึงการวางนโยบาย
การวางแผนการวางโครงการเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินงานขององค์การใช้ปฏิบัติโดย
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การรวมทั้งการประเมินผลงานการปฏิบัติ
เพื่อปรับปรุงบริการขององค์การและผู้เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้อยู่
ในความนิยมของผู้มารับบริการ (พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 26)

งานสวัสดิการสังคม

งานสวัสดิการสังคม เป็นงานที่เอื้อต่อระบบการจัดสวัสดิการ ซึ่งมีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้ การดำเนินชีวิตหรือการเป็นอยู่ที่ดีมีหลักประกันถือว่าเป็นสิ่งยอดปรารถนา
ในสังคมมนุษย์งานสวัสดิการสังคมได้ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความ

มันคงให้เกิดขึ้นแก่การดำรงชีพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนที่มีชีวิตความสามารถจำกัดในการหาเลี้ยงชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพทั่ว ๆ ไป ของประชาชนเพื่อเป็นการพัฒนาคนอันจะนำประโยชน์ไปสู่ตนเอง ครอบครัว ตลอดจนถึงสังคม ซึ่งจะส่งผลไปถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติเป็นส่วนรวมแต่การพัฒนาคนนั้นเป็นเรื่องยากยิ่งการทำงานกับคนนั้นเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนมาก เพราะต้องมีความรู้ความเข้าใจในพฤติกรรม ทศนคติความเชื่อของคนเป็นอย่างมาก ถ้าหากไม่สามารถเข้าใจได้ ความยุ่งยากย่อมจะเกิดขึ้นได้สิ่งหนึ่งที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาคนก็คือคุณภาพชีวิตของคนนั่นเองถ้าบุคคลนั้นมีปัญหา มีความทุกข์ยากเดือดร้อนในการดำเนินชีวิที่ยากที่จะพัฒนาได้งานสวัสดิการสังคมจึงเข้ามาเพื่อแก้ไขปัญหานั้นให้บรรเทาเบาบางลงในที่สุดให้เขาเหล่านั้นดำรงชีวิตอยู่ในสังคมส่วนรวมอย่างปกติสุข เมื่อสภาพของบุคคลมีความพร้อมการพัฒนาคนก็ย่อมจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยงานสวัสดิการสังคมปัจจุบันไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือแก้ไขแต่บุคคลที่ประสบความเดือดร้อนเท่านั้น แต่คำนึงถึงมาตรการป้องกันและการส่งเสริมสวัสดิการในสังคมให้ดีขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้การทำให้มีสวัสดิการสังคมจึงเป็นการช่วยพัฒนาสังคมได้เป็นอย่างดีเพราะหากสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในทางตรงกันข้าม คุณภาพชีวิตของบุคคลกลับไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างที่ควรจะเป็นแล้วการพัฒนาจึงเป็นเพียงความเจริญที่ไม่มีคุณสมบัติระหว่างคนกับวัตถุหรือคนร่ำรวยกับคนยากจน คนด้อยโอกาส ขาดการได้รับการดูแลเอาใจใส่ ด้วยเหตุนี้เพื่อให้สังคมอันเป็นที่รวมอยู่ของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคนต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาในด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีหลักประกันชีวิต งานสวัสดิการสังคมอันเป็นงานที่มีขอบข่ายที่กว้างขวาง จึงช่วยเสริมสร้างในการพัฒนาทางด้านทรัพยากรมนุษย์อย่างดียิ่ง “งานสวัสดิการสังคม” ถือว่าเป็นหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ดีและการดำรงชีพของบุคคลในสังคมนั้น ๆ ให้มีการดำเนินไปอย่างราบเรียบ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกสังคม งานสวัสดิการสังคมนี้จึงมีความหมายกว้างขวาง เพราะรวมไปถึงการดำเนินชีวิตที่ดีของมนุษย์และการจัดสรรสถานะแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้อต่อการดำรงชีพของมนุษย์อย่างครบถ้วน ดังนั้นจึงมีท่านผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้อย่างมากมายแตกต่างกันออกไปซึ่งพอจะสรุปเป็นใจความได้ดังนี้

งานสวัสดิการสังคม หมายถึง สิ่งเอื้ออำนวยให้คนมีชีวิตและสภาพการทำงานที่ดีและสะดวกสบาย ซึ่งหมายความว่าไปถึงการจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยช่วยให้

ประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยการเป็นอยู่ในครอบครัวเรื่องสุขภาพอนามัย การปรับสังคมการใช้เวลาว่าง มาตรฐานการครองชีพและความสัมพันธ์ทางสังคมและ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางสวัสดิการสังคมให้ปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มชน ชุมชน ตลอดจนสังคมซึ่งรวมไปถึงการดูแลรักษาและการป้องกันการจัดสวัสดิการสังคม จะครอบคลุมไปถึงการดำเนินการทุกอย่างทั้งของรัฐและเอกชนเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อน มนุษย์หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคมเป็นชาติผู้ที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ให้มีความสุขทั้ง ทางร่างกายและจิตใจให้มีปัจจัยจำเป็นแก่การดำรงชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ตลอดจนการบำบัดเจ็บไข้ การศึกษาอบรมตามสมควรแก่อัธยาศัย และความรู้ ที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความสงบเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม

ในความหมายที่กว้างขึ้นไปอีกคือการจัดสวัสดิการสังคมหรือกิจกรรมที่สังคม ซึ่งอาจเป็นรัฐบาลหรือเอกชนหรือรัฐบาลและเอกชนได้ร่วมมือกันจัดทำขึ้น โดยมุ่งต่อความ ผาสุกและสวัสดิภาพของประชากร ตลอดจนการป้องกันและบำบัดความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้แก่ประชากร ดังนั้นสวัสดิการสังคมจึงเป็นหลายด้านหลายอย่างที่ปฏิบัติกันในแต่ละ ประเทศในกรณีประเทศไทยไม่ใช่งานของกรมประชาสงเคราะห์แห่งเดียวแต่เป็นงานที่ แบ่งแยกกันทำอยู่หลายกระทรวง ทบวง กรม รวมทั้งเอกชน แต่ถ้าหากเป็นบริการที่รัฐจัด ให้และบริหารงานโดยกระทรวง ทบวง และกรมต่าง ๆ จะเรียกว่าเป็นบริการสวัสดิการ สังคมของรัฐ การดำเนินการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปและเฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีรัฐเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือนโยบายในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และ สภาพสังคม ขณะนั้น ๆ เป็นสำคัญแล้วรัฐเป็นผู้ลงมือดำเนินการเองบ้าง หรือส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรเอกชนต่าง ๆ หรือกลุ่มชนในสังคมร่วมกันจัดบริการให้สอดคล้องกับ ความต้องการพื้นฐานของประชาชนโดยหลักการทำงานของสวัสดิการสังคมจึงมีความหมายในวง กว้าง 2 ประการ คือ

1. ประการที่หนึ่ง หมายถึง กลไกที่รัฐพึงนำมาใช้ในการกระจายความเป็นอยู่ที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกันในสังคม โดยเฉพาะระหว่างผู้ที่มั่งมีกับผู้ที่ยากจน
2. ประการที่สอง หมายถึง การที่รัฐจะให้ความคุ้มครองในเรื่องมาตรฐาน ขั้นต่ำของรายได้โภชนาการ สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย และการศึกษาแก่ประชาชนของตน อย่างเท่าเทียมกันการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่บุคคลกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มทั่วไปนั้น จะต้องอาศัยการทำงานที่เป็นระบบมีการจัดการที่ดีพอเพื่อการดำเนินงานให้เป็นไปตาม จุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความผาสุกของคน

ในสังคมหากพิจารณาถึงความหมายของงานสวัสดิการสังคมให้ไกลออกไปในประเทศ พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายแล้วพอจะจับประเด็นได้และนำมาสรุปได้ดังนี้

1. ความหมายที่ใช้ในองค์การสหประชาชาติ นั้น สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนสามารถปรับตนเองให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อมในสังคมได้ด้วยดีการที่จุดมุ่งหมายนั้นจะสัมฤทธิ์ผลด้วยดีก็โดยอาศัยหลักการ ทำงาน 2 ประการ คือ

1.1 การใช้เทคนิคและวิธีการที่มุ่งช่วยให้บุคคล กลุ่ม และชุมชนต่าง ๆ สามารถได้รับการตามความต้องการและสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับการปรับตน ให้เข้ากับลักษณะที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปทุกลักษณะในสังคมได้ด้วยดี

1.2 การร่วมมือกันดำเนินงานของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาครัฐและ เอกชน เพื่อให้มีการปรับปรุงสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดียิ่งขึ้น

2. ความหมายที่ใช้ในประเทศอังกฤษจะครอบคลุมถึงการจัดบริการอย่าง กว้าง ๆ เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยและการกินดีอยู่ดีของประชาชนและเพื่อปรับปรุง สภาพแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ให้ดีขึ้น แรงจูงใจที่สำคัญยิ่ง คือ การเน้นให้ประชาชนมีความ ตระหนักว่าทุกชุมชนย่อมจะต้องรับผิดชอบในการช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่าตลอดจน ผู้ที่มี โชคความสอาดน้อยกว่าและจำต้องช่วยจัดหาบริการต่าง ๆ ให้แก่บุคคลที่ไม่สามารถจัดบริการ นั้น ๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ความหมายที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา หมายถึง บริการต่าง ๆ ที่จัด ให้แก่แต่ละบุคคลตลอดจนครอบครัวภายใต้ความอุปถัมภ์ของสังคม ทั้งนี้รวมถึงบริการ อิศระสาขาอื่น ๆ ได้แก่ สุขภาพ อนามัย การศึกษา ที่อยู่อาศัย การประกันสังคม แก่ประชาชน ดังนั้นบริการเหล่านี้อาจจะจัดขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าประชาชนของรัฐมีสุขภาพ อนามัย การศึกษา และสวัสดิการดีเป็นเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมการใช้ชีวิตร่วมกันเป็นกลุ่ม และการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้ดีขึ้น เพื่อช่วยให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิในการบริการ และสถาบันต่าง ๆ ในสังคมได้สะดวก ตลอดจนเพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ประสบความยุ่งยาก และต้องการบริการต่าง ๆ

4. สำหรับบริการสังคมในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น กินความไปถึงบริการ ต่าง ๆ เช่น บริการสวัสดิการครอบครัวและเด็ก การสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน การสังคม สงเคราะห์ทางการแพทย์ ฝายกาย และฝายจิต บริการอาคารสงเคราะห์ การสงเคราะห์ ในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นบริการประเภทปลีกย่อยที่เรียกว่า “Social

welfare service” ในกรณีให้บริการเหล่านั้นเน้นการช่วยเหลือแต่ละบุคคลและครอบครัวที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวและการปฏิบัติหน้าที่หรือมีความบกพร่องนานัปการที่จำเป็นต้องจัดหรือแก้ไขให้หมดสิ้นไป ฉะนั้นบริการสังคมในประเทศเหล่านี้จึงกินความถึงบริการเหล่านี้ คือ

4.1 การช่วยเหลือจนเจือสังคม

4.2 โปรแกรมสุขภาพอนามัยต่าง ๆ กินความไปถึงโปรแกรมทุกประเภทที่ไม่ใช่บริการทางการแพทย์ของเอกชน

4.3 การให้บริการการศึกษาของรัฐ

4.4 กิจกรรมด้านอาคารสงเคราะห์ของรัฐทุกประเภท

4.5 โปรแกรมเกี่ยวกับกำลังคน

ด้วยความที่งานสวัสดิการสังคม มีความหมายที่ครอบคลุมถึงระดับนโยบายของรัฐในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งกลุ่มทั่วไปและกลุ่มอันถือว่าการกำหนดแนวทางในระดับเบื้องต้นนำไปสู่การนำเอานโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ งานสวัสดิการสังคมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศอันจะนำไปสู่ความสงบสุขในสังคมและความอยู่ดีกินดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในประเทศ

ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม

จิราลักษณ์ จงสถิตมัน (2543, หน้า 48) ได้อธิบายลักษณะกว้าง ๆ ของสวัสดิการสังคม 3 ลักษณะไว้ดังนี้

1. สวัสดิการเพื่อการบำบัดรักษาหรือเยียวยา เพิ่มเติม ทดแทน พื้นฟู (Remedial, Supplement, Substitute or Rehabilitative Social welfare) มุ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ที่ประชาชนประสบอยู่ เช่น การแก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำความผิดที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนการช่วยเหลือด้านการรับเด็กทารกเข้าสถานสงเคราะห์เป็นการชั่วคราว เพื่อรอให้มารดาหางานทำได้เป็นหลักแหล่ง หรือการช่วยจัดครอบครัวอุปการะ (Foster home care) เพื่อเลี้ยงดูเด็กกำพร้าหรือถูกทอดทิ้งเป็นการชั่วคราว การจัดหาครอบครัวบุญธรรม (Adoption) ให้แก่เด็กเพื่อทดแทนครอบครัวเดิมที่ไม่อาจเลี้ยงดูเด็กได้ หรือบริการศูนย์ผู้อายุ (Daycare center) ในเขตเมืองซึ่งจัดกิจกรรมและให้การดูแลผู้สูงอายุในช่วงเวลากลางวันที่ครอบครัวต้องออกไปทำงานนอกบ้านก็นับเป็นการผ่อนภาระให้แก่ครอบครัวประการหนึ่งหรือบริการเลี้ยงเด็กกลางวัน (Day care) ให้แก่บิดา

มารดา เด็กที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน หรือการบำบัดผู้ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ และอุบัติเหตุ ในโรงพยาบาลหรือการ ปรับปรุงชุมชนแออัดในด้านกายภาพ อาทิ ปรับปรุงทางเดินตรอก ซอกซอยต่าง ๆ ท่อระบายน้ำ ที่ทิ้งขยะ ฯลฯ บริการต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เป็นตัวอย่าง บริการสวัสดิการสังคมสำหรับประชากรหลายกลุ่มทั้งสิ้น

ในส่วนของบริการประเภทฟื้นฟู ก็หมายถึงการฟื้นฟูสภาพ หรือฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้พิการหรือผู้มีความบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใดให้กลับคืนสู่สภาพปกติมากที่สุดเช่น การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกาย (Physical rehabilitation) เพื่อให้ร่างกายกลับสู่สมรรถนะที่ใกล้เคียงกับ สภาพของบุคคลทั่วไปให้มากที่สุด โดยการใช้การอุปกรณ์ เช่น แขนขาเทียมหรือเครื่องช่วยความ พิกการ เช่น เครื่องช่วยฟัง เครื่องการเดิน หรือ การฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ (Vocational rehabilitation) เพื่อฝึกอาชีพใหม่ที่เหมาะสมกับการพิการ หรือการฟื้นฟู ด้านจิตใจ และสังคม ในกรณีของผู้ป่วยโรคจิตและประสาท ให้สามารถปรับตัวกลับมาใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัวได้ และทำ หน้าที่ทางสังคมได้มากที่สุด และในกรณีของผู้พิการทางกายก็ให้ยอมรับสภาพของตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เช่นบุคคลทั่วไป เป็นต้น

2. สวัสดิการสังคมประเภทมุ่งป้องกันปัญหา (Preventive social welfare) เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหรือวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ส่งเสริมคุณภาพชีวิต ครอบครัว กลุ่มและ ชุมชนและป้องกันไม่ให้เกิดสังคมได้รับผลกระทบ หรืออันตรายจากสภาพอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่ง เป็นฝึกอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับเยาวชน บริหาร สาธารณะ ฐานเพื่อป้องกันโรค และอุบัติเหตุต่าง ๆ การอนุรักษ์แวดล้อมในระดับชุมชนและสังคม เป็นต้น

3. สวัสดิการสังคมที่มุ่งพัฒนา (Developmental social welfare) เป็นสวัสดิการสังคมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพ ทักษะ ความคิด จิตใจของประชาชนให้เป็น ประชาชนการที่มีคุณภาพและเป็นพลังใน การพัฒนาชุมชนของตนเองและประเทศชาติ ตัวอย่างเช่น การฝึกอบรมและพัฒนาความเป็นผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชนทั้งในชนบทและในเมือง การพิทักษ์สิทธิ พื้นฐานของประชาชนกลุ่มด้อยโอกาสในสังคม (Advocacy) ในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเผยแพร่ข่าวข้อมูลต่อสาธารณชน เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิ การเอาผิดเอาเปรียบเด็กและสตรี การรังเกียจกีดกันหรือการมีคดีต่อคน พิการ การรณรงค์สิทธิและ ประโยชน์ที่ควรจะได้รับของกลุ่มคนที่เสียเปรียบทางสังคม หรือการศึกษานอกระบบ โรงเรียน และมหาวิทยาลัยชาวบ้านที่ประชาชนจัดกันเองในหมู่บ้านในลักษณะของ

เครือข่ายการเรียนรู้จากกันและกันในเรื่องการเกษตรทางเลือก (ที่มีใช้การเกษตรแผนใหม่) หรือเทคโนโลยีของชาวบ้านหรือบริหารหรือบริการสาธารณสุขมูลฐานในชุมชนในด้านการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สุขศึกษาและการเคหะสงเคราะห์ เป็นต้น

สวัสดิการสังคมทั้ง 3 ลักษณะที่กล่าวมาเป็นส่วนของการจัดการ การจัดโครงการ การจัดกิจกรรมหรือการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีสวัสดิภาพ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงให้สังคม ซึ่งความมั่นคงทางสังคม จิราลักษณ์ จงสถิตมัน (2543, หน้า 41) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนเพื่อเป็นหลัก ประกันในชีวิตประชาชนได้รับความช่วยเหลือในระดับหนึ่ง โดยมีการจัดสวัสดิการสังคมประเภท ต่าง ๆ ภายใต้หลักการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม 3 หลักการ ได้แก่

1. หลักการประกันสังคม เป็นบริหารที่มุ่งคุ้มครองป้องกันป้องกัน ไม่ให้ประชาชนผู้มีรายได้ประจำได้รับความเดือดร้อนการดำรงชีพ ในลักษณะการสงเงินสมทบจากสามฝ่าย (ลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐ) เพื่อเข้ากองทุนกลาง โดยมีการจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ลูกจ้างผู้ประกันตน ตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เพราะถือว่าเป็นที่พึงมีได้โดยไม่ต้องมีการทดสอบความจำเป็นหรือความเดือดร้อน (Means-test) แต่อย่างไรก็ตามระบบประกันสังคมครอบคลุมการประกันต่าง ๆ หลายประเภท เช่น การประกันสุขภาพ การประกันการคลอดบุตร การประกันการทุพพลภาพ การประกันการเสียชีวิตการประกันอุบัติเหตุ และโรคจากการทำงาน การประกันกรุงเทพมหานครสภาพ การประกันการสงเคราะห์ครอบครัวและการประกันว่างงาน

2. หลักการสงเคราะห์ประชาชนหรือการช่วยเหลือประชาชน (Public Assistance) หรือ (Social assistance) เป็นบริหารการช่วยเหลือประชาชนที่มีปัญหาเดือดร้อนหรือความจำเป็น โดยจะ ต้องการทดสอบก่อนว่าประชาชนเหล่านั้นมีความเดือดร้อนหรือความจำเป็นเพียงใด เช่น การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การตรวจเอกสารก่อนการให้บริการที่เหมาะสมโดยใช้เงินงบประมาณ ของรัฐดำเนินการ ลักษณะการช่วยเหลือ หรือการสงเคราะห์ที่สำคัญ คือ การเงิน (Cash) วัตถุสิ่งของต่าง ๆ (Kind) บริการต่าง ๆ เช่น การส่งต่อผู้ใช้บริการไปใช้บริการยังหน่วยงานแห่งอื่น ถ้าหากหน่วย งานนั้น ๆ ไม่อาจให้บริการได้ (Referral services) การให้คำแนะนำปรึกษา (Counseling) และการรับเข้าสถานสงเคราะห์ (Institutional care)

3. หลักการบริการสังคม (Social services) หมายถึง บริหารหรือกิจกรรมที่จัดและดำเนินงานโดยรัฐบาล หรือทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชนโดยแบ่งออกเป็น 6 สาขาใหญ่ ๆ คือ การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การจ้างงาน การคุ้มครองรายได้ และการบริการสังคมทั่วไป ดังนี้

3.1 บริการด้านการศึกษา (Education) เป็นงานของรัฐและเอกชนที่จะต้องการจัดให้สมาชิกในสังคม ได้ศึกษาเล่าเรียน มีความรู้ ทั้งด้านความรู้พื้นฐาน อันจะทำให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพาสุกและมีศักดิ์ศรี และความรู้อันเป็นทักษะที่บุคคลจะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อเสริมสร้างรายได้ต่อไป บริการด้านนี้ ผู้ที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ หน่วยงานที่จัดการศึกษาใน ระบบและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่สร้าง การรับและการเรียนรู้ในระบบสถานศึกษาให้แก่สมาชิก ในสังคม

3.2 บริการด้านสุขภาพอนามัย (Health) ได้แก่ งานดูแลสุขภาพอนามัย ทั้งด้านป้องกันรักษาและส่งเสริมสุขภาพให้สมาชิกในสังคมได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ปราศจากโรคภัยร่างกายแข็งแรง หน่วยงานที่ทำหน้าที่นี้ส่วนใหญ่ได้แก่ หน่วยงานด้านสาธารณสุข

3.3 บริการด้านที่อยู่อาศัย (Housing) เป็นการจัดการให้สมาชิกในสังคม ได้อยู่อาศัยในสถานที่ที่เหมาะสมที่มีขนาดพอเหมาะ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดความเครียดและมีปัญหาทั้งทางสุขภาพทั้งทางกายและทางใจ ผู้ดำเนินการด้านนี้ ประกอบด้วยหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งในสังคมที่งานบริการด้านที่อยู่อาศัยนี้ ดำเนินไปอย่างเหมาะสม สภาพการอยู่อาศัยในชุมชนแออัดหรือสภาพการไร้ที่อยู่อาศัย จะปรากฏอยู่น้อยมาก

3.4 บริการด้านการจ้างงาน (Employment) เป็นการสร้างและกระจายแหล่งงานให้ประชาชนในสังคมได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นได้มีรายได้เพื่อใช้ในการยังชีพ บริการด้านนี้ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการจัดการ ซึ่งหากมีการจัดการได้อย่างรอบคอบจะมีผลให้ประชาชนในสังคมนั้น ๆ มีอัตราส่วนของผู้ว่างงานต่ำ มีการจ้างงานต่ำระดับน้อยรวมไปถึงสามารถสร้างแรงงานที่มีฝีมือในอัตราส่วนสูงมากขึ้นด้วย

3.5 บริการสังคมด้านการคุ้มครองรายได้ (Income maintenance) หรือ การประกันรายได้เป็นการสร้างหลักประกันให้กับสมาชิกในสังคมที่จะมีรายได้สำหรับเลี้ยงชีวิตในยามที่พ้นจากวัยทำงาน เมื่อว่างงานอันเนื่องจากการเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ หรือ

เมื่อตงงานซึ่งทั้งภคครรัฐและภคเอกชนมีการประสภนควมร่วมมือในการจัดบริการดำนนี้ เช่น ระบบเงินบำณญ ระบบประกันสังคมสำหรับการจ่ายเงินทดแทนรายได้ ฯลฯ

3.6 บริการสังคมด้านการบริการสังคมทั่วไป (General social services) เป็นการจัดบริการต่าง ๆ ให้แก่บุคคลและครอบครัว เพื่อให้ปรับตัวได้ดี และส่งเสริมการทำหน้าที่ทางสังคม เช่น บริการให้คำปรึกษาและบำบัดต่าง ๆ บริการสำหรับเด็กและครอบครัว การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการบริการสำหรับผู้สูงอายุ บริการส่งต่อ บริการชุมชน บริการข่าวสารต่าง ๆ

ศคิพัฒน์ ยอดเพชร (2544, หน้า 21-22) ได้กล่าวถึง ขอบเขตของงานสวัสดิการสังคม ว่ามีขอบเขตครอบคลุมลักษณะงาน ดังนี้

1. การประกันสังคม (Social insurance) เป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้าง ให้ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายทุพพลภาพ เสียชีวิต อันมิใช่เนื่องมาจากการทำงาน การคลอดบุตร การประกันกรณีชราภาพและการสงเคราะห์บุตรของลูกจ้าง โดยรัฐได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความคุ้มครอง

2. การช่วยเหลือสาธารณะ (Public assistance) เป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับผู้ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ผู้ยากไร้ ผู้ที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่น และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เป็นลักษณะการสงเคราะห์แบบให้เปล่า ในรูปของเงิน สิ่งของ การให้คำปรึกษาแนะนำและบริการต่าง ๆ

3. บริการสังคม (Social services) เป็นบริการที่จัดขึ้นโดยภคครรัฐและเอกชน เพื่อตอบสนององความต้องการของประชาชน แบ่งลักษณะบริการเป็น 6 ประเภท ดังนี้

3.1 สุขภพอนามัย (Health) เป็นบริการด้านสุขภพอนามัย และการสาธารณสุข โภชนาการ และมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชน

3.2 การศึกษา (Education) เป็นบริการที่จัดให้สำหรับประชาชนทุกคน ที่อย่างน้อยต้องได้รับการศึกษาภาคบังคับจากรัฐ และบริการด้านการศึกษานี้มีทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

3.3 ที่อยู่อาศัย (Housing) เป็นบริการที่รัฐจัดการและดูแลด้านที่อยู่อาศัยให้กับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้มีรายได้น้อย

3.4 การมีงานทำและมีรายได้ (Employment and income maintenance) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ คุ้มครองการทำงาน รายได้ และประกันสังคม

3.5 บริการสังคม (Housing) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ในด้าน การดำเนินชีวิตของประชาชนโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อให้ประชาชน มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3.6 นันทนาการ (Recreation) เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น บริการห้องสมุด บริการด้านกีฬา ดนตรี ภาพยนตร์ การออกกำลังกายและรวมทั้งงานอดิเรกอื่น ๆ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ขอบเขตงานสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยช่วยให้ประชาชนในส่วนที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การเป็นอยู่ในครอบครัว เรื่องสุขภาพอนามัย การปรับสังคม การใช้เวลาว่าง มาตรฐาน การครองชีพและความสัมพันธ์ทางสังคมและในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการทางสวัสดิการสังคมให้ปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มชน ชุมชน ตลอดจนสังคม ซึ่งรวมไปถึงการดูแลรักษา และการป้องกันการจัดสวัสดิการสังคมจะครอบคลุมไปถึงการดำเนินการทุกอย่าง ทั้งของ รัฐและเอกชน เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์หรือกลุ่มชนที่รวมกันเป็นสังคม เป็นชาติผู้ที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้ให้มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจให้มีปัจจัยจำเป็น แก่การดำรงชีพ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ตลอดจน การบำบัดเจ็บ ใช้ การศึกษาอบรมตามสมควรแก่สุขภาพและความรู้ที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริต เพื่อความสงบเรียบร้อยและความเป็นปึกแผ่นของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การจัดสวัสดิการสังคม งานสวัสดิการสังคมแล้ว เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีปรากฏในสังคมไทยมาตั้งแต่โบราณ โดยเริ่มจากการช่วยเหลือกันในครอบครัว ภายในหมู่ญาติมิตรต่อมาเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง ในด้านต่าง ๆ จึงมีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมและรูปแบบการดำเนินชีวิตนำไปสู่ ความยุ่งยากของปัญหาสังคมสภาพสังคมในปัจจุบันวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป เพราะสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมเศรษฐกิจและการเมืองเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันนับวันจะน้อยลง ฉะนั้นงานสังคมสงเคราะห์จึงมีบทบาทในการให้การบรรเทาความเดือดร้อนการช่วยเหลือสนับสนุนพลบโอบโยนและแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยทั่วไปมักเข้าใจว่าการสังคมสงเคราะห์ คือ การแจกเงินแจกของกินของใช้ให้คนแก่คนยากจนเท่านั้น แต่ที่จริงแล้วการสังคมสงเคราะห์มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านั้น เพราะคนรวยก็อาจมีปัญหาและต้องการการช่วยเหลือแก้ไขเช่นเดียวกัน เช่น อาจมีฐานะดี การศึกษาสูง แต่มีปัญหาครอบครัวก็ได้

Bertha C. Reynolds (อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 32)

ได้ให้คำจำกัดความสังคมสงเคราะห์ว่า หมายถึง เป็นงานที่ช่วยเหลือคนในการปรับตัวให้สอดคล้องกับครอบครัว กลุ่มและชุมชนนอกจากนั้นยังมีนักทฤษฎีและนักวิชาการกล่าวถึงความหมายและงานสังคมสงเคราะห์ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

Werner Boehm (อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 32) ได้ให้คำจำกัดความสังคมสงเคราะห์ว่าเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมของบุคคลแต่ละคนแต่ละกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมซึ่งมีจุดเน้นอยู่ที่ความสัมพันธ์ทางสังคม อันประกอบกันขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเหล่านี้อาจจัดไว้เป็น 3 กลุ่ม คือ การฟื้นฟูความสามารถที่บกพร่องไป การใช้ทรัพยากรบุคคลและสังคมและการป้องกันการทำหน้าที่ทางสังคมที่เสียไป

Rex A. Skidmore (1983, อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 32) อธิบายว่า งานสังคมสงเคราะห์ เป็นทั้งศิลป์ วิทยาศาสตร์ และวิชาชีพในการช่วยเหลือมนุษย์ โดยเน้นให้รู้จักป้องกันและแก้ไขปัญหาดตนเอง ปัญหาครอบครัว ปัญหาของกลุ่มและชุมชน รวมทั้งช่วยให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถมีชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งในการนี้จำเป็นต้องอาศัยวิธีการสังคมสงเคราะห์หลายวิธีประกอบกัน อันได้วิธีการสังคมสงเคราะห์เฉพาะราย วิธีการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน การจัดระเบียบชุมชน การวิจัยและการบริหารงานสังคมสงเคราะห์

จงจิตต์ ไทภณคณาภรณ์ (2548, อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงศ์, 2558, หน้า 32) สรุปคำจำกัดความของงานสังคมสงเคราะห์ว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ (Science and art) หมายถึง ศิลปะของการนำเอาทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและทางสังคมมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความสามารถของบุคคลให้อยู่ในสังคมได้อย่างผาสุกตามอัตภาพของแต่ละบุคคลและช่วยบรรเทาความต้องการของบุคคล กลุ่ม และชุมชนโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

สรุปได้ว่า การสังคมนาเคราะห์เป็นการช่วยเหลือบุคคลเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ความต้องการ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

ตาราง 1 การสังเคราะห์แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคม

ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง				
	จรัลพัฒน์ จงสถิตวัฒนา	ศศิพัฒน์ ยอดเทพชร	ชูพินิจ เกษมเมณี	ทัศนีย์ สักขณาภิชนันท์	ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ
ด้านการศึกษา	✓	✓		✓	✓
ด้านสุขภาพอนามัย	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านที่อยู่อาศัย	✓	✓	✓	✓	✓
ด้านการจ้างงาน	✓				
ด้านการคุ้มครองรายได้	✓	✓		✓	
ด้านการบริการสังคมทั่วไป	✓	✓		✓	
ด้านรายได้			✓		
ด้านโภชนาการ			✓		
ด้านความมั่นคงในชีวิต					✓
ด้านนันทนาการ		✓			
ค่าความถี่	6	6	4	5	4

สรุปผลการสังเคราะห์แนวคิดการจัดสวัสดิการสังคม จากการศึกษาการสังเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการจัดกิจกรรมหรือการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีสวัสดิภาพ และเกิดความสุข โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงให้สังคม ซึ่งความมั่นคงทางสังคมเพื่อเป็นการเอื้ออำนวยช่วยเหลือประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัย การเป็นอยู่ในครอบครัว

เรื่องสุขภาพอนามัย การปรับสังคม การใช้เวลาว่าง มาตรฐานการครองชีพและ
ความสัมพันธ์ทางสังคมและในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการทางสวัสดิการสังคมให้ปฏิบัติ
เกี่ยวกับบุคคล กลุ่มชน ชุมชน ตลอดจนสังคม ซึ่งรวมไปถึงการดูแลรักษาและการป้องกัน
การจัดสวัสดิการสังคมจะครอบคลุมไปถึงการดำเนินการทุกอย่าง ทั้งของรัฐและเอกชน
โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดตัวแปรตาม จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้าน
สุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการจ้างงาน ด้านการคุ้มครองรายได้ และด้านการ
บริการสังคมทั่วไป ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544, หน้า 34-35) และจิราลักษณ์ จงสถิตมัน
(2543, หน้า 30-33) มาประยุกต์และบูรณาการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการ
วิจัย และความสอดคล้องกับบริบทของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอ
นาหว้า จังหวัดนครพนม ในการศึกษาที่จะได้รับการจัดสวัสดิการสังคมจากหน่วยงานภาครัฐ
เพื่อให้ครอบคลุมและทั่วถึง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการได้รับการจัดสวัสดิการ
สังคมอันจะเป็นภาพสะท้อนถึงนโยบายของการบริหารจัดการภายในเขตเทศบาลตำบล
ท่าเรือ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้วางไว้ งานสวัสดิการสังคมจึงมี
ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศอันจะนำไปสู่ความสงบสุขในสังคมและความอยู่
ดีกินดีมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในประเทศต่อไปในอนาคต

ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม

1. พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2550 โดยเริ่มมีผลบังคับใช้นับแต่วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป

ใน พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 นี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายมาตรา มีดังนี้

โดยในมาตรา 3 พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 นี้ได้ยกเลิกบทนิยามคำว่าองค์การสวัสดิการสังคม ในมาตรา 3 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เพื่อให้ความหมายของคำว่าองค์การสวัสดิการสังคมได้ขยายรวมถึงองค์กรด้านคนพิการในระดับท้องถิ่นด้วย โดยในบทนิยามคำว่าองค์การสวัสดิการสังคม ในมาตรา 3 ของ พ.ร.บ. การจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ องค์การสวัสดิการสังคม หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมและองค์กรสาธารณประโยชน์” แต่ในบทนิยามคำว่าองค์การสวัสดิการสังคม ในมาตรา 3 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในบทนิยามคำว่าองค์การสวัสดิการสังคม ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน องค์การสวัสดิการสังคม หมายความว่า หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน”

โดยในมาตรา 4 พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 นี้ได้เพิ่มเติมบทนิยามคำว่าองค์กรสวัสดิการชุมชน ชุมชน และเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน ในมาตรา 3 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เพื่อบริยายความหมายของคำดังกล่าวให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยในมาตรา 4 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 4 ให้เพิ่มบทนิยามคำว่า “องค์กรสวัสดิการชุมชน” “ชุมชน” และ “เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน” ระหว่างคำว่า “องค์กรสาธารณประโยชน์” และ “กองทุน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 องค์กรสวัสดิการชุมชน หมายความว่า องค์กรภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการ

สังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ ชุมชน หมายความว่า กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกันและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรมความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน หมายความว่า องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวขององค์กรสวัสดิการชุมชนมากกว่าหนึ่งองค์กร เพื่อร่วมมือ ประสานงาน และเชื่อมโยงในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการชุมชนในทุกๆระดับ”

โดยในมาตรา 5 พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 นี้ได้ยกเลิกมาตรา 7 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เพื่อให้มีผู้แทนจากองค์กรคนพิการในฐานะผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนได้มีโอกาสเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ก.ส.ค.) โดยในมาตรา 7 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 7 ให้คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า (ก.ส.ค.) ประกอบด้วย (3) ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลตาม (5) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง (5) ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคน”

แต่ในมาตรา 5 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน มาตรา 7 ให้คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า (ก.ส.ค.) ประกอบด้วย (3) ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์หรือผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลตาม (5) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง (5) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์จำนวนแปดคน และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนจำนวนแปดคน” โดยในมาตรา 8 พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 นี้ได้ยกเลิกมาตรา 17 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เพื่อให้มีผู้แทนจากองค์กรคนพิการ ในฐานะผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนได้มีโอกาสเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด (ก.ศ.จ.) โดยในมาตรา 17 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการ

สังคม พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 17 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เรียกโดยย่อว่า (ก.ศ.จ.) ประกอบด้วย (3) ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลตาม (6) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง (6) ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์ในเขตจังหวัดซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจำนวนสามคน” แต่ในมาตรา 8 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน มาตรา 17 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัด เรียกโดยย่อว่า (ก.ศ.จ.) ประกอบด้วย (3) ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์หรือผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากบุคคลตาม (5) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง (5) กรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดจำนวนสามคน ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์ในเขตจังหวัดจำนวนสามคน และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนในเขตจังหวัดจำนวนสามคน”

โดยในมาตรา 10 พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 นี้ได้ยกเลิก มาตรา 21 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เพื่อให้มีผู้แทนจากองค์กรคนพิการในฐานะองค์กรสวัสดิการชุมชน และผู้แทนศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง ได้มีโอกาสเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร (ก.ศ.ก.) โดยในมาตรา 21 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 21 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการ กรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า (ก.ส.ก.) ประกอบด้วย (3) ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลตาม (5) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง (4) ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (5) ผู้แทนองค์กรสาธารณะประโยชน์ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งจำนวนหกคน” แต่ในมาตรา 10 ของ พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติว่า “มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน มาตรา 21 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกรุงเทพมหานคร เรียกโดยย่อว่า (ก.ศ.ก.) ประกอบด้วย (3) ผู้แทน

องค์กรสาธารณประโยชน์หรือผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนซึ่งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครแต่งตั้งจากบุคคลตาม (5) เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง
(4) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงวัฒนธรรม
ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและ
สวัสดิการ และผู้แทนศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง (5) กรรมการซึ่งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานครแต่งตั้ง ได้แก่ ผู้แทนองค์กรสาธารณประโยชน์ในเขตกรุงเทพมหานคร
จำนวนหกคน และผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวนหกคน”

2. แผนยุทธศาสตร์สวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559)

1. วิสัยทัศน์

“สังคมไทยมีระบบสวัสดิการก้าวหน้า ที่หลากหลายและเหมาะสม ประชาชน
สามารถเข้าถึงหลักประกันทางสังคมอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และมีส่วนร่วม พร้อมก้าวสู่
ประชาคมโลก”

2. พันธกิจ

2.1 สร้างระบบสวัสดิการสังคมที่ประชาชนมีหลักประกันความมั่นคงของ
ชีวิตและสังคม (Social and human security) พร้อมสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

2.2 พัฒนาบุคลากร ทักษะและมาตรการให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการและ
ได้รับการคุ้มครองทางสังคมอย่างเหมาะสม ทั่วถึง และเป็นธรรม

2.3 ขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีความรับผิดชอบต่อสังคมและ
มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสร้างระบบสวัสดิการก้าวหน้าที่ประชาชนได้รับหลักประกัน
ความมั่นคงในการดำรงชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำและก่อให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคม

3.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร และความพร้อมของกลไก ภาควิ
ยุทธศาสตร์ และการบริหารจัดการระบบสวัสดิการสังคมในระดับประเทศ สู่ประชาคม
อาเซียนและประชาคมโลก

3.3 เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัดสวัสดิการ
สังคม

4. เป้าหมายหลัก

- 4.1 ประชาชนได้รับสวัสดิการถ้วนหน้าและเป็นธรรม
- 4.2 มีสังคมสวัสดิการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
- 4.3 มีกลไก มาตรการและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการสังคม
- 4.4 มีบุคลากรและนักวิชาชีพที่มีความรู้ ความสามารถและมีจำนวนเพียงพอในการปฏิบัติงานสวัสดิการสังคม
- 4.5 มีเครือข่ายความร่วมมือด้านสวัสดิการสังคมในประเทศและประชาคมอาเซียน

5. ตัวชี้วัด

- 5.1 จำนวนโครงการประชาชนทุกคนได้รับสวัสดิการตามสิทธิอย่างถ้วนหน้าภายในปี 2559
- 5.2 อัตราการเพิ่มของงบประมาณด้านสวัสดิการสังคมต่อ GDP ของภาครัฐและเอกชน
- 5.3 มีระบบทะเบียนและฐานข้อมูลกลางของผู้ให้และผู้รับบริการ
- 5.4 จำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านสวัสดิการสังคมที่ได้รับการรับรอง
- 5.5 จำนวนกลไกและโครงการความร่วมมือด้านสวัสดิการสังคมในอาเซียนและภูมิภาค

6. ยุทธศาสตร์

- 6.1 ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบสวัสดิการ เพื่อสวัสดิการถ้วนหน้า มุ่งก่อให้เกิดการสร้างหลักประกันสวัสดิการถ้วนหน้าแก่ประชาชนตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต ใน 3 เสาหลัก ได้แก่ การช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการทางสังคม ในเรื่องการช่วยเหลือทางสังคมเน้นการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ต่ำกว่าเส้นความยากจนและผู้ที่เหมาะสมควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษให้ได้รับหลักประกันขั้นพื้นฐานและการดูแลอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในเรื่องการประกันสังคมเน้นการบูรณาการและการใช้ประโยชน์การดำเนินงานในระบบประกันสังคมรูปแบบต่าง ๆ ในเรื่องของการบริการทางสังคมเน้นการให้สิทธิสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่จำเป็น เช่น เงินสงเคราะห์บุตร และการให้ประชาชนเข้าถึงสิทธิสวัสดิการที่พึงได้รับ

6.2 ยุทธศาสตร์เสริมพลังทุกภาคส่วนสู่สังคมสวัสดิการ มุ่งส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดสวัสดิการสังคมตั้งแต่การก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกช่วงวัย และทุกองค์กรทั้งรัฐ องค์กรเอกชน ธุรกิจเอกชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ส่งเสริมสนับสนุนงานอาสาสมัครอย่างจริงจัง พัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและระหว่างภาครัฐและเอกชน การบูรณาการการดำเนินงาน รวมทั้งการลงทุนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างจริงจัง

6.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานบริการ และการบริหารจัดการ มุ่งพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานบริการและการปฏิบัติงานของบุคลากรและหน่วยงาน ให้บริการด้านสวัสดิการสังคม โดยเฉพาะการให้หน่วยงานบริการสวัสดิการสังคมทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะท้องถิ่นมีผู้มีความรู้ด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ การส่งเสริมการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์และการผลักดันพระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ และการส่งเสริมการศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งในและระหว่างประเทศ

ในส่วนของการบริหารจัดการนั้น เน้นสร้างความพร้อมของกลไกการปฏิบัติงานสวัสดิการสังคมในทุกระดับ การจัดทำระบบข้อมูลกลางด้านสวัสดิการสังคมที่เชื่อมโยงถึงข้อมูลผู้รับบริการ การถ่ายโอนงานและการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการแทนรัฐ การสร้างความเข้าใจในงานสวัสดิการสังคม รวมทั้งการพัฒนาตัวชี้วัดใน งานสวัสดิการสังคม

6.4 ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนามาตรการทางการเงิน การคลัง และการระดมทุนเพื่อสังคม มุ่งพัฒนาระบบการเงินการคลังทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่นที่เอื้อต่อการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม และการนำมาใช้ในการจัดสวัสดิการสังคม โดยการปฏิรูประบบภาษีเพื่อนำเงินมาใช้ในการกระจายกลับในรูปสวัสดิการให้ประชาชน การเพิ่มงบประมาณด้านสวัสดิการสังคม และการนำรายได้ เช่น จากภาษีบุหรี่เหล้า สลากกินแบ่งรัฐบาลมาใช้จ่ายในการจัดสวัสดิการสังคม การให้กองทุนด้านสังคมตามกฎหมายต่าง ๆ มีงบประมาณที่มากพอในการดำเนินงาน การส่งเสริมการระดมทุนในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการสร้างมาตรการจูงใจและการยกย่องเชิดชูเกียรติ

6.5 ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนระบบสวัสดิการสังคมไทยสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของประชาชนและ

กลไกต่าง ๆ ด้านสวัสดิการสังคมในการรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก การพัฒนาเทคโนโลยีและโครงการความร่วมมือต่าง ๆ ทั้งการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคม การคุ้มครองทางสังคม การศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ การศึกษา การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายข้อบังคับ ความร่วมมือในการพัฒนาระบบอาสาสมัคร บุคลากร องค์การเอกชน ธุรกิจ และงานเชิงประเด็นและกลุ่มเป้าหมาย

บริบทของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอหน้าหว้า จังหวัดนครพนม

การปกครองระบบเทศบาลได้เริ่มตั้งแต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ด้วยพระองค์ท่านมีพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชนชาวไทยได้รู้จักใช้สิทธิใช้เสียงตามวิถีทางการปกครองในประชาธิปไตย โดยมีพระราชดำริจัดตั้ง “สุขาภิบาล” ขึ้นในปี พ.ศ. 2440 เรียกว่า “สุขาภิบาลกรุงเทพ” ด้วยมีวัตถุประสงค์ว่าการใดควรทำเป็นลักษณะของการปกครองตนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการที่จะฝึกฝนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล การบริหารการปกครองแยกออกจากระเบียบการบริหารราชการส่วนกลาง ชาวไทยรู้จักคำว่า เทศบาลมาตั้งแต่ พ.ศ. 2476 เทศบาลเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินการปกครองด้วยตนเอง กรอบการทำงานของเทศบาลมีลักษณะเหมือนกับรูปแบบการทำงานระบบรัฐสภา โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ

การปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันแบ่งออกเป็น

1. รูปแบบทั่วไป ได้แก่
 - 1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)
 - 1.2 เทศบาล
 - 1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

2. รูปแบบพิเศษ ได้แก่

2.1 กรุงเทพมหานคร (กทม.)

2.2 เมืองพัทยา

จากบทบัญญัติแห่ง พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่นขึ้นเป็นเทศบาล ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. จำนวนขนาดของประชากรหรือราษฎรในพื้นที่ และการกระจายตัวเชิงพื้นที่ของประชากร
2. ความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้โดยตรงตามกฎหมาย และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการท้องถิ่น
3. ความสำคัญทางการเมืองท้องถิ่น โดยพิจารณาคัดคุณภาพของท้องถิ่นในการพัฒนา

หลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลตำบล ในการยกฐานะท้องถิ่นใดให้เป็นเทศบาลตำบล กฎหมายไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรและความหนาแน่นของราษฎรไว้แต่ประการใด เพียงกำหนดไว้ ดังนี้

1. เป็นท้องถิ่นที่มีพลเมืองหนาแน่นพอสมควร
2. มีรายได้เพียงพอแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ในทางปฏิบัติท้องถิ่นจะยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลนั้น มักจะได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบสุขาภิบาลอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งกระทรวงมหาดไทย ได้วางหลักเกณฑ์การยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลไว้ ดังนี้
 - 2.1 มีรายได้จริงโดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่แล้วมาตั้งแต่ 12,000,000 บาท ขึ้นไป
 - 2.2 มีประชากรตั้งแต่ 7,000 คน ขึ้นไป
 - 2.3 ความหนาแน่นของประชากร ตั้งแต่ 1,500 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร
 - 2.4 ได้รับความเห็นชอบจากท้องถิ่นนั้น

การแบ่งส่วนการบริหารของเทศบาลตำบล ประกอบด้วย

1. ฝ่ายบริหาร ได้แก่ นายกเทศมนตรี เป็นผู้บริหารโดยการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของเทศบาล และบริหารกิจการเทศบาลตามที่กฎหมายกำหนด และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง

2. ฝ่ายประจำ มีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้าง รองจากนายกเทศมนตรี และปฏิบัติงานตามนโยบายที่นายกเทศมนตรีกำหนด และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยแบ่งส่วนบริหารต่าง ๆ ตามปริมาณและคุณภาพของงาน ดังนี้

2.1 สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ ควบคุมดูแล และรับผิดชอบการปฏิบัติงาน ในหน้าที่ของงานธุรการ งานการเจ้าหน้าที่ งานทะเบียนราษฎร และงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนงานเลขานุการสภาเทศบาล

2.2 กองช่าง มีหน้าที่ ควบคุมดูแลและรับผิดชอบปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานวิศวกรรม งานสาธารณูปโภค งานสวนสาธารณะ งานสูบน้ำ งานสถานที่และไฟฟ้า สาธารณะ ฯลฯ

2.3 กองคลัง มีหน้าที่ ควบคุมดูแล และรับผิดชอบการปฏิบัติงาน หน้าที่ของงานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทรัพย์สิน งานแผนที่ภาษี และงานผลประโยชน์

2.4 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ ควบคุมดูแล รับผิดชอบ การปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานธุรการ งานสุขาภิบาลอนามัยและสิ่งแวดล้อม งานป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ งานสัตว์แพทย์ และงานส่งเสริมสุขภาพ

2.5 กองการศึกษา มีหน้าที่ ควบคุมดูแล รับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานธุรการ งานการเงินและบัญชี และงานบริหารงานศึกษา (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) และงานการศึกษานอกโรงเรียน

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการ สาธารณะไว้ ตามมาตรา 16, 17 และ 18 กล่าวคือ

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของ ตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ

6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ

ผู้ด้อยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม

อันดีของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน

16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. จัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ

24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจฯ ประกาศกำหนด

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พุทธศักราช 2546) ได้กำหนดหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ ตามมาตรา 50 และ 51 กล่าวคือ

มาตรา 50 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเทศบาลตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน
2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ
3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้ง

การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ
5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง
6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ

ท้องถิ่น

9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใด ๆ ในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

งานสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

งานสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนโดยมีหน้าที่เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน การจัดบริการสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์ ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกันการแก้ไขปัญหาการพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมการสงเคราะห์เพื่อการยังชีพของผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ป่วยเอดส์ เพื่อตอบสนองของความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึงเหมาะสมและเป็นธรรม กองสวัสดิการสังคมแบ่งส่วนการบริหารภายในออกเป็น ดังนี้

1. งานสังคมสงเคราะห์ที่มีหน้าที่ ดังนี้

- งานสงเคราะห์ประชาชน ผู้ทุกข์ยาก ขาดแคลน ไร้ที่พึ่ง
- งานสงเคราะห์ผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ
- งานสงเคราะห์คนชรา คนพิการและทุพพลภาพ
- งานสงเคราะห์ครอบครัวและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตใน

ครอบครัว

- งานส่งเสริมและสนับสนุนองค์การสังคมสงเคราะห์ภาคประชาชน
- งานสำรวจวิจัยสภาพปัญหาสังคมต่าง ๆ
- งานส่งเสริมสวัสดิการสตรีและสงเคราะห์สตรีบางประเภท
- งานประสานและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการสังคม

สงเคราะห์

- งานให้คำปรึกษา แนะนำในด้านสังคมสงเคราะห์แก่ผู้มาขอรับ

- งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

2. งานสวัสดิการเด็กและเยาวชน มีหน้าที่ ดังนี้

- งานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่ครอบครัวประสบปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ
- งานสงเคราะห์เด็กกำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่ง เร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง
- งานสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่พิการทางร่างกาย สมองและปัญญา
- งานส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน
- งานให้คำปรึกษา แนะนำแก่เด็กและเยาวชนซึ่งมีปัญหาในด้านต่าง ๆ
- งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3. งานพัฒนาชุมชน มีหน้าที่ ดังนี้

- งานสำรวจและจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน เพื่อรับผิดชอบในการปรับปรุงชุมชนของตนเอง
- งานฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- งานจัดระเบียบชุมชน
- งานประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อนำบริการขั้นพื้นฐานไปบริการแก่ชุมชน
- งานจัดทำโครงการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน
- งานดำเนินการพัฒนาชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม
- งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

4. งานส่งเสริมอาชีพและพัฒนาสตรี มีหน้าที่ ดังนี้

- งานส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้แก่ประชาชน
- งานเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาสตรี
- งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปผลการดำเนินงานประจำปีงานสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม

ผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมางานสวัสดิการสังคมเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จังหวัดนครพนม งานสวัสดิการสังคมมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน

สวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ส่งเสริมสวัสดิการเบี้ยยังชีพแก่เด็ก เยาวชน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเอดส์ เด็กที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์ เด็กที่ยากจนขาดผู้อุปการะเลี้ยงดู งานส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและพัฒนากลุ่มอาชีพสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ งานให้คำปรึกษาแนะนำด้านสวัสดิการแรงงาน การประกันสังคม งานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดทำอาชีพการเกษตร งานส่งเสริมและสนับสนุนงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน งานสนับสนุนการจัดหาที่อยู่อาศัยแก่ผู้ยากไร้ งานส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมกลุ่มผู้ป่วยเอดส์ งานส่งเสริมให้คำปรึกษาการณาปณกิจสงเคราะห์ งานส่งเสริมและให้คำปรึกษากองทุนหมู่บ้าน/ชุมชนและการออมทรัพย์ งานส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์พัฒนาครอบครัวตำบลและหมู่บ้าน งานส่งเสริมการกิจบทบาทหน้าที่และสิทธิสตรี งานส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน/การเคหะ สรุปลเหตุผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ พิจารณาผลการวินิจฉัยการปฏิบัติงานซึ่งจะต้องวางแผนงานด้านต่าง ๆ ให้การปฏิบัติงานของการสวัสดิการสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนควบคุมการตรวจสอบและประเมินผลการทำรายงานและการประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การจัดฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแนะนำ ตอบปัญหาชี้แจงเกี่ยวกับงานในหน้าที่เข้าร่วมประชุมในคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้รับแต่งตั้งเข้าร่วมประชุมในการกำหนดนโยบายและแผนงานของหน่วยงาน เช่น การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/เบี้ยความพิการ/เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ เทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ได้กำหนดจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/เบี้ยความพิการ/เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ ของทุกเดือน โดยการโอนเข้าบัญชีในนามของผู้มีสิทธิหรือผู้ที่รับมอบอำนาจ และจ่ายเป็นเงินสด โดยเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลท่าเรือออกให้บริการจ่ายเงินสดในทุกหมู่บ้าน ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/เบี้ยคนพิการ/เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ ผู้สูงอายุ/ผู้พิการบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินงานการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/ เบี้ยคนพิการ แนวทางแก้ไขปัญหา กองสวัสดิการสังคมได้จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ/เบี้ยคนพิการ เพื่อให้ผู้มีสิทธิรับเงินแต่ละประเภทได้เข้าใจถึงการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน และกองสวัสดิการสังคมได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ/เบี้ยคนพิการ/เบี้ยยังชีพผู้ป่วยเอดส์ เพื่อแจกให้ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการจากเทศบาล ได้มีความรู้ความเข้าใจและเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการให้บริการในแต่ละครั้ง (กองสวัสดิการสงเคราะห์, 2559, หน้า 3-5)

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอหนองบัว

1. ที่ตั้งและอาณาเขตการปกครอง

บ้านท่าเรือเดิมเรียกว่าบ้านแต่ในราวเมื่อปี พ.ศ. 2445 ได้มีราษฎรกลุ่มหนึ่งอพยพมาจากหมู่บ้านนาซ่อม (อพยพมาจากอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี ในขณะนั้น) เนื่องจากมีพื้นที่คับแคบและไม่เหมาะสม จึงมีหัวหน้ากลุ่มเคลื่อนย้ายไปทางทิศตะวันตกประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นพื้นที่เนินสูงกว่าที่เดิมมีสภาพเป็นป่าเต็งรัง บริเวณด้านทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่มมีหนองน้ำเล็ก ๆ มีต้นไม้ใหญ่ใบหนาชาวบ้านเรียกว่า ต้นแต่ หมู่ 14 ตำบลท่าบ่อสงคราม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม นับแต่นั้นเป็นต้นมา ต่อมาได้ขึ้นกับตำบลนาหว้า กิ่งอำเภอบ่อสงคราม ในราวปี พ.ศ. 2480 ซึ่งเป็นช่วงฤดูฝนมีน้ำมากและไหลเชื่อมโยงกับแม่น้ำสายใหญ่ ๆ ได้แก่ แม่น้ำอูน แม่น้ำสงคราม แม่น้ำโขง เป็นต้นได้มีชาวบ้านที่มาจาก ตำบลท่าบ่อสงคราม (ปัจจุบันคืออำเภอศรีสงคราม) นำเรือสินค้า (ชาวบ้านเรียกเรือกระแชง) มีขนาดใหญ่ ที่ใช้ไม้ค้ำถ่อแทนการพายบรรทุกสินค้าประเภทอาหาร ได้แก่ ปลาแห้ง ปลาร้า เป็นต้น และของป่า ได้แก่ หวาย หน่อไม้ เห็ด สีสียด ผลไม้ เป็นต้น มาจอดเทียบฝั่งที่หนองน้ำทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของหมู่บ้าน ห่างออกไปประมาณ 0.5 กิโลเมตร เพื่อมาแลกเปลี่ยนสินค้ากันโดยเฉพาะข้าว จำนวนเรือ 8-10 ลำ และจอดพักแลกเปลี่ยนสินค้าครั้งละ 10-15 วันของทุกปี ต่อมาในราวกลางปี พ.ศ. 2493 นายเหลี่ยม บินศรี ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านในขณะนั้นได้ประชุมชาวบ้านและมีมติตกลงให้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อหมู่บ้านที่เป็นทางการใหม่จากเดิมว่า บ้านแต่ เป็นบ้านท่าเรือ เพราะเหตุผลที่มีเรือสินค้ามาจอดเทียบฝั่งเป็นประจำ แต่ชาวบ้านและคนทั่วไปส่วนมากก็ยังคงเรียกชื่อบ้านแต่ซึ่งเป็นภาษาถิ่นมาจนถึงปัจจุบัน และเรียกชื่อบ้านท่าเรือเฉพาะที่เป็นทางการเท่านั้น โดยแบ่งเป็น 4 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนบ้านท่าเรือ ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 8
2. ชุมชนบ้านนาซ่อม ประกอบด้วย หมู่ที่ 3 หมู่ที่ 4
3. ชุมชนบ้านบะหว้า ประกอบด้วย หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 7
4. ชุมชนบ้านสามแยก ประกอบด้วย หมู่ที่ 6

ด้านเหนือ

จรดกับ ตำบลบ้านเสียว อำเภอหนองบัว จังหวัดนครพนม

ด้านตะวันออก

จรดกับ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ด้านใต้

จรดกับ ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม

ด้านตะวันตก

จรดกับ ตำบลปะหว้า และตำบลอากาศอำนวย อำเภออากาศอำนวย

จังหวัดสกลนคร

ตาราง 2 จำนวนของประชากร จำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัย เทศบาลตำบลท่าเรือ

ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร (คน)
บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 1	1,186
บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 2	876
บ้านนาซ่อม หมู่ที่ 3	855
บ้านนาซ่อม หมู่ที่ 4	763
บ้านปะหว้า หมู่ที่ 5	659
บ้านสามแยก หมู่ที่ 6	154
บ้านปะหว้า หมู่ที่ 7	626
บ้านท่าเรือ หมู่ที่ 8	789
รวม	5,908

ที่มา : สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลนาหว้า 30 พฤษภาคม 2559

2. ความเจริญทางเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ประมาณร้อยละ 98 นอกจากนี้บางหมู่บ้านในตำบลยังมีรายได้เสริมนอกจากการทำนาและสร้างชื่อเสียงให้กับตำบลได้เป็นอย่างดี ได้แก่ การทอผ้าไหมของกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพการทำแคน พิณ โห่หวด กลุ่มทอผ้าฝ้าย กลุ่มอาชีพการเลี้ยงโค กระบือ กลุ่มอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า ด้วยจักรอุตสาหกรรม กลุ่มอาชีพทำขนมพอง ขนมนางเล็ด กลุ่มสาธิตการตลาด

3. แผนงานสังคมสงเคราะห์

งานด้านสังคมสงเคราะห์เป็นภารกิจในการดำเนินการที่สำคัญในการบริการประชาชน เพื่อพัฒนาศักยภาพของประชาชน และแก้ปัญหาของสังคมให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เจริญก้าวหน้าอีกทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการส่งเสริมสวัสดิการของประชาชนและกลุ่มองค์กรภาคประชาชนต่าง ๆ ในชุมชนเป็นภารกิจที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุกฤตา มยุรวงูร (2551, หน้า 56-57) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคอก อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคม ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของประชาชนที่มีต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคม และเพื่อสังเคราะห์รูปแบบการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน พบว่า ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลโดยภาพรวมการให้บริการอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ การให้บริการของศูนย์สาธารณสุขทุกหมู่บ้าน บริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล ด้านรายได้โดยภาพรวมการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นความคิดเห็นสูงสุดคือ การจ่ายเบี้ยยังชีพสะดวกและรวดเร็ว ด้านนันทนาการโดยภาพรวมให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ การจัดกิจกรรมนันทนาการในวันสำคัญ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และความคุ้มครองของผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยภาพรวมให้บริการอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้รับบริการ เช่น แก้วที่พิค น้ำดื่ม ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ โดยภาพรวมการให้บริการอยู่ในระดับมาก ประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ เจ้าหน้าที่บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส และสถานที่ให้บริการมีความสะอาด เป็นระเบียบ

จินตนา วงศ์เชื่อน (2552, หน้า 46) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป ไม่ได้รับการศึกษา ไม่ได้ประกอบอาชีพ และได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2. ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคม เทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนเห็นว่าโครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสวัสดิการสังคมมีความเหมาะสม/ระดับการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนเห็นว่าการบริการตรวจสุขภาพมีความเหมาะสม/ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด้านกิจกรรมนันทนาการ

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัชรนันท์ นางาม (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การศึกษาการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน ข้อเสนอแนะในการจัดบริการสวัสดิการสังคมในเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำนวน 7 หมู่บ้าน จำนวน 363 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แล้วจึงดำเนินการสุ่มแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test (One way-ANOVA)

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1. บริการด้านการศึกษา 2. บริการด้านสุขภาพอนามัย 3. บริการด้านที่อยู่อาศัย 4. บริการด้านการจ้างงาน 5. บริการสังคมด้าน

การคุ้มครองรายได้และบริการ 6. ด้านการบริการสังคมทั่วไป ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ ($p > .05$) แต่ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง ได้แก่ ต้องการให้เทศบาลมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กมากยิ่งขึ้น จัดทีมแพทย์อาสาออกตรวจสุขภาพประจำปีหรือทุก ๆ 6 เดือน อย่างสม่ำเสมอ ออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่บ่อยครั้งฝึกอบรม อ.ส.ม. ประจำหมู่บ้านในการปฐมพยาบาลประชาชนเบื้องต้น ช่วยเหลือดำเนินการด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนที่มีปัญหากรรมสิทธิ์ในที่ดินกรณีที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลมานานแต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพแก่ประชาชนเป็นระยะ ๆ ให้เพียงพอต่อความต้องการ ให้การสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนที่ทันสมัยให้แก่เด็กและเยาวชนในหมู่บ้านเป็นประจำทุกปีอย่างทั่วถึง

โดยสรุป ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกัน ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งข้อสนเทศนี้สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานการจัดบริการสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เนณัฐชา จีระพัฒน์พงศ์ (2553, หน้า 64) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้สูงอายุ โดยรวมและจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา เห็นว่ามีการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการสำรวจผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ด้านการคัดเลือกและ

ขออนุมัติผู้สูงอายุรับเบี้ยยังชีพและด้านการจัดทำทะเบียนรายชื่อผู้สูงอายุ ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดตามผลการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2. ผู้สูงอายุ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน เห็นว่ามีการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลยางตลาด และโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อุษณา สุพรรณวิวัฒน์ (2553, หน้า 145) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนของเทศบาลโพธิ์พระยา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลโพธิ์พระยา อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นว่าเทศบาลตำบลโพธิ์พระยาจัดบริการได้ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพและด้านการส่งเสริมกีฬา สวัสดิการด้านการศึกษาซึ่งได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน และด้านป้องกันบรรเทาสาธารณภัยนั้นจัดได้มีคุณภาพในขณะที่ด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการจัดสวัสดิการให้ประชาชนไม่ตรงตามที่ประชาชนต้องการ และยังคงต้องปรับปรุงสาเหตุเนื่องจากเทศบาลมีพื้นที่ในการดำเนินโครงการน้อย และมีงบประมาณจำนวนจำกัดที่จะดำเนินการ ข้อเสนอแนะในการจัดสวัสดิการสังคม ได้แก่ การส่งเสริมการจัดทำผลิตภัณฑ์ OTOP การจัดสรรงบประมาณในการจัดโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมกีฬาอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม จัดให้มีอุปกรณ์กีฬาเพิ่มมากขึ้น และเทศบาลควรปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะเพิ่มขึ้น

ศศิวิมล มงคลสินธุ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัญหาการให้สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผู้สูงอายุโดยรวมและจำแนกตามเพศ สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาการให้สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาจารย์ โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านนันทนาการ ด้าน

สุขภาพและการรักษาพยาบาลด้านที่อยู่อาศัย ด้านการสร้างบริการและเครือข่าย การ
 เกื้อหนุน และด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และมีปัญหา
 ด้านรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาจารย์ ที่มีเพศต่างกัน เห็นว่า
 มีปัญหาการให้สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง
 กาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่ามีปัญหาการให้สวัสดิการสังคมของ
 ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม
 และรายด้าน 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านรายได้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
 ที่ระดับ .05

4. ผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน เห็นว่าปัญหาการให้สวัสดิการ
 สังคมของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัด
 กาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้าน 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านรายได้ แตกต่างกันอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปฐมภรณ์ บุษปธำรง (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา สวัสดิการสังคม
 ในประเทศไทย : กรณีศึกษาสวัสดิการสังคมในบริบทประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
 อาเซียน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาสวัสดิการสังคมในประเทศไทยในบริบทประชาคม
 สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) ซึ่งครอบคลุม
 สวัสดิการสังคมของประเทศไทยในลักษณะที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอาเซียน
 นอกจากนี้ ยังเสนอภาพรวมข้อมูลพื้นฐานสวัสดิการสังคมในอาเซียนรวม 10 ประเทศ
 โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 6 ส่วน คือ 1. บทนำ 2. ความหมายของสวัสดิการสังคม 3. ข้อมูล
 พื้นฐานเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 4. การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทย
 โดยภาครัฐ การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศไทยโดยภาคเอกชน และสวัสดิการสังคมใน
 กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ส่วนที่ 5 และ 6 เป็นบทวิเคราะห์สวัสดิการ
 สังคมในประเทศไทยในบริบทประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนโดยอ้างอิงถึงแนวคิด
 ทฤษฎีระบบ (System theory) แนวคิดสิทธิมนุษยชน (Rights based approach) แนวคิด
 สวัสดิการแบบผสม (Welfare mix) และบทสรุป

สำหรับแนวคิดที่นำมาประยุกต์ใช้ในบทวิเคราะห์อาจนำมาใช้ประโยชน์ในการ
 ศึกษาวิจัยและพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ทั้งนี้ครอบคลุมประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับ

สวัสดิการสังคมในประเทศไทยในบริบทของเสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
อาเซียน คือ การพัฒนามนุษย์การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรม
ทางสังคม ความยั่งยืนและสิ่งแวดล้อมการสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างการ
พัฒนา รวมทั้งอภิปรายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคม ค่านิยม และลักษณะ
พื้นฐานบางประการที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคม เช่น ค่านิยมด้านครอบครัว
(Family Values) ปัญหาบางประการในปัจจุบัน อาทิ ปัญหาภัยพิบัติเด็ก สตรี เยาวชน
ผู้สูงอายุและการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ เช่น อุตสาหกรรมการเกษียณอายุ

สมศักดิ์ อมรสิริพงศ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา รูปแบบและวิธีการจัด
สวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและสังเคราะห์องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและ
วิธีการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีการ
ที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสังคมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับกลุ่มเด็กและ
เยาวชน และเพื่อนำรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการจัดสวัสดิการสังคมโดยองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนไปทดลองปฏิบัติการ การศึกษาครั้งนี้ใช้
วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยและวิทยานิพนธ์และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า
รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นได้แก่รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมแบบพหุลักษณะ ซึ่งเป็นการจัดสวัสดิการ
สังคมที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม โดยบูรณาการเข้ากับภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ทรัพยากรในท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องทำ
หน้าที่เป็นผู้สนับสนุนและผู้อำนวยการความสะดวก สำหรับวิธีการจัดสวัสดิการสังคมแบ่งได้
เป็น 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลชุมชนและสภาพปัญหาของกลุ่มเด็ก
และเยาวชน ขั้นตอนที่ 2 การจัดเวทีระดมความคิดเห็นของภาคีต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 3
การร่วมกันวางแผนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน ขั้นตอนที่ 4 การ
ระดมทุนและทรัพยากรต่าง ๆ ขั้นตอนที่ 5 การนำแผนงาน กิจกรรม และโครงการ ต่าง ๆ
ไปสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 6 การสร้างกลไกในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการ เช่น เครือข่าย
เด็กและเยาวชน ขั้นตอนที่ 7 การติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการจัดสวัสดิการ
สังคมสำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน และขั้นตอนที่ 8 การให้ข้อมูลย้อนกลับ

ดวงใจ เชื้อเจ็ดตน (2556, บทคัดย่อ) สัมฤทธิ์ผลงานสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาถึงความสนใจในการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ของผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอดอยหล่อ (2) เพื่อวัดผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผู้พิการที่มีต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ (3) เพื่อศึกษาถึงการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ (4) เพื่อศึกษาถึงผลงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อที่ได้ดำเนินงานตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุและผู้พิการจำนวน 364 คน และจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อจำนวน 4 แห่ง รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามข้อบัญญัติตำบลหรือเทศบัญญัติตำบลย้อนหลัง 3 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อวัดผลความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของ Likert และวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากรและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ผลงานที่ได้ดำเนินการ และการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมของผู้สูงอายุและผู้พิการ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งจากผลการศึกษา พบว่า

1. ระดับการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นของผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอดอยหล่อ อยู่ในระดับปานกลาง
2. รูปแบบการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอดอยหล่อมากที่สุด คือ การให้เจ้าหน้าที่ออกให้บริการตามชุมชน/หมู่บ้าน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 92.0

3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ ส่วนใหญ่ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดน้อยกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด มีเพียงเทศบาลตำบลยางครามแห่งเดียวเท่านั้นที่มีการจัดสรรงบประมาณให้มากกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด

4. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล่อ มีผลงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2554 ภาพรวมมีจำนวนทั้งหมด 14 โครงการ/กิจกรรม โดยเป็นโครงการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์ที่มีกฎหมาย/ระเบียบบังคับให้ต้องดำเนินการ จะได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างสูงและมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนโครงการ/กิจกรรมอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากโครงการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และไม่มีกฎหมาย/ระเบียบบังคับให้ต้องดำเนินการ แต่ให้ขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละแห่ง จะได้รับการจัดสรรงบประมาณค่อนข้างน้อยและการดำเนินงานไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง จึงทำให้การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์มีน้อยและยังไม่ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดเท่าที่ควร

พัชรินทร์ ราชวงศ์ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 376 คน ปัญหาในการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลดงมะไฟ ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจ้างงาน มีปัญหาในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านที่อยู่อาศัย มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการศึกษา มีปัญหาในระดับปานกลาง จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน จำแนกตามคุณลักษณะด้านระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามคุณลักษณะด้านชุมชน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณา

ด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการศึกษา

วีณา สุวรรณชัยรบ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร จำนวน 375 คน ประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการศึกษา รองลงมา คือ ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการบริการสังคม และด้านกระบวนการยุติธรรม ความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์สูง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่าทุกตัวแปรในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกัน 3 คุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ประชาชนเพศชาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคม ด้านนันทนาการ สูงกว่าเพศหญิง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 3 มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพจัดสวัสดิการสังคม ในด้านการศึกษาสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 1 มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคม ในด้านที่อยู่อาศัยสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 2 และโซนที่ 3 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 1 มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคม ในด้านกระบวนการยุติธรรมสูงกว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 3 และประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 2 มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการสังคม ในด้านบริการสังคมสูงกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในโซนที่ 1 และโซนที่ 3

งานวิจัยต่างประเทศ

Lang and Baltes (2000, Abstract, อ้างถึงใน พรพิศ มีมะแม, 2556, หน้า 32) ได้ศึกษาว่าปัจจัยใดที่ทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตที่ยืนยาว ระหว่างการเลือกบริโภค รายได้ การมองโลกในแง่ดี และกิจกรรมประจำวันโดยอาศัยข้อมูลจากผู้สูงอายุแห่งเบอร์ลิน ในระยะเวลา 4 ปี เปรียบเทียบกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่อายุยืนยาวและอายุสั้น พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวมักจะมีโอกาสดังต่อไปนี้ คือ มีเวลาส่วนใหญ่อยู่กับสมาชิกในครอบครัว ลดการทำกิจกรรมที่หนักเกินกำลัง มีโอกาสนอนกลางวันอย่างเต็มที่ และใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย

Morrow (2002, p. 56 อ้างถึงใน ชุติมา บุญทา, 2554, หน้า 35) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าของนโยบายสวัสดิการสังคมสำหรับคนยากจนเป็นประเด็นสำคัญ โครงการศูนย์สุขภาพชุมชนนั้น เป็นนโยบายที่มีผลลัพธ์ที่ดีและชุมชนนั้น สามารถที่จะมีส่วนร่วมกับโครงการนี้ให้เกิดความเข้มแข็งและแพร่หลายออกไป ทฤษฎีที่เหมาะสมที่สุดก็คือ ทฤษฎีที่มีการใช้การเปลี่ยนแปลงสภาพลักษณะและสถานที่ผลลัพธ์ที่ออกมา นั้น สนับสนุน ทฤษฎีดุลยภาพ และแสดงให้เห็นถึงความสนใจ ในศูนย์สุขภาพที่เพิ่มขึ้นการศึกษาในครั้งนี้ ได้ขยายตัวบ่งชี้ที่สำคัญของทฤษฎีดุลยภาพและมีความสำคัญต่อผู้บริหารนโยบายทางสังคม

Cecckin (2004, p. 55 อ้างถึงใน พัชรินทร์ ราชวงค์, 2558, หน้า 60) ศึกษาถึงผลกระทบของการปรับปรุงทางสวัสดิการทางสังคมในชีวิต ของผู้รับความช่วยเหลือทางสังคม ซึ่งมุ่งไปที่มารดาซึ่งมีชีวิตที่ขึ้นอยู่กับ ความช่วยเหลือทางสังคมในเมืองเล็ก ๆ ใน Ontario ตอนใต้ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์นั้น เป็นมารดาที่ยังต่อสู้เพื่อความต้องการพื้นฐานเช่น อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค มักจะเป็นผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับ ความปลอดภัยและความเพียงพอของความต้องการขั้นพื้นฐาน การปรับปรุงสวัสดิการทางสังคม ในปัจจุบันนั้น ให้ความสำคัญกับการทำให้เศรษฐกิจและการหมดความสำคัญทางสังคมของกลุ่มผู้หญิงเหล่านี้ดีขึ้น นอกจากนี้ผู้หญิงเหล่านี้ยังออกความเห็นเกี่ยวกับการประเมินตัวเอง ในการทำงานและกิจกรรมทางสวัสดิการการทำงาน เมื่อพิจารณาจากผู้ให้สัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่า มารดาเหล่านี้ยังคงมีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ

Egnor (2003 อ้างถึงใน ชูติมา บุญทา, 2554, หน้า 37) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเข้าใจของการให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่ศูนย์บริการ Day services บริการที่มีอยู่และ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อปรับปรุงรูปแบบการให้บริการ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการให้สัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ใช้บริการและเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ สัมภาษณ์ถึงบริการที่ต้องการ พบว่า การให้บริการนอกจากบริการด้านสุขภาพแล้ว จำเป็นต้องให้บริการด้านจิตใจและจิตวิญญาณด้วยและควรมีบริการแบบพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ

Zodikoff (2005, p. 30, อ้างถึงใน พรพิศ มีมะแม, 2556, หน้า 33) ได้ทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างต่างประเทศ และมีความเห็นต่อการให้บริการทางสังคมที่ตรงกัน กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่สมรสกัน 30 คู่ มาศึกษาอิทธิพลของการให้บริการทางสังคมที่มีต่อกลุ่มผู้สูงอายุดังกล่าว โดยศึกษาความพอใจ 7 ลักษณะในการใช้บริการทางสังคม จากการศึกษาดังกล่าว พบว่า กลุ่มหญิงสูงอายุสามารถขอการให้บริการได้มากกว่าชาย สูงอายุ กลุ่มชายสูงอายุพอใจในการให้บริการอย่างเป็นกันเองมากกว่ากลุ่มหญิงสูงอายุ และในกลุ่มตัวอย่างยังพบอีกว่า เมื่อให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ให้บริการทางสังคมด้วยตนเอง ผู้สูงอายุหญิงจะมีความมั่นใจในระบบการให้บริการมากกว่าชาย ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุชาย จะมีทำที่ตื่นกลัวและกังวลมากกว่าเพศหญิงในการทำงานให้บริการต่าง ๆ

บทสรุป จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม สามารถสรุปผล เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ว่า ปัจจุบันงานสวัสดิการสังคมเป็นงานที่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจาก หน่วยงานภาครัฐให้จัดตั้งในทุกเขตพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการให้กับประชาชนในด้านสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งประชาชน เข้าไม่ถึงในส่วนของภาครัฐสวัสดิการ หรือยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการได้รับงานสวัสดิการสังคม จึงเกิดการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมที่ทุกหน่วยงานนั้น ๆ โดยการดูแลจากเทศบาลตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ และ เสียชีวิต งานสวัสดิการสังคมเป็นการทำงานเพื่อประชาชนเพื่อสร้างความ เข้มแข็งให้กับชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับ ผลประโยชน์ ดังนั้นการศึกษาถึงประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า จึงจะทำให้ทราบถึงความคิดเห็น ความต้องการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค ในการ ดำเนินงานการจัดสวัสดิการสังคมภายในเขตเทศบาลตำบลท่าเรือ เพื่อเป็นแนวทาง

หนึ่งที่จะทำให้ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ส่งเสริมและพัฒนางานสวัสดิการสังคมเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยพบว่างานด้านสวัสดิการสังคม และยังพบปัญหาในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย ส่วนประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบล ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาตรฐานการจัดการจัดสวัสดิการสังคม ตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 กำหนด และงานวิจัยของ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2544, หน้า 34-35) และจิราลักษณ์ จงสถิตมัน (2543, หน้า 30-33) มาประยุกต์และบูรณาการ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย

- 1) ด้านการศึกษา
- 2) ด้านสุขภาพอนามัย
- 3) ด้านที่อยู่อาศัย
- 4) ด้านการจ้างงาน
- 5) ด้านการคุ้มครองรายได้
- 6) ด้านการบริการสังคมทั่วไป

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 1. ด้านการศึกษา 2. ด้านสุขภาพอนามัย 3. ด้านที่อยู่อาศัย 4. ด้านการจ้างงาน 5. ด้านการคุ้มครองรายได้ และ 6. ด้านการบริการสังคมทั่วไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิผลการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและนำไปสู่การแสวงหาแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลท่าเรือให้มีประสิทธิภาพต่อไป